

Παρουσίαση της εκδήλωσης
για τον Αρχιτέκτονα-Πολεοδόμο
Γρηγόρη Διαμαντόπουλο

και την έκδοση από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας του βιβλίου του:
Τι μένει άραγε από 45 χρόνια Μαχόμενης Πολεοδομίας;

Στις 13 Ιανουαρίου πραγματοποιήθηκε, «στη Στοά του Βιβλίου», εκδήλωση για τον Γρηγόρη Διαμαντόπουλο και το βιβλίο του «**Τι μένει άραγε από 45 Χρόνια Μαχόμενης Πολεοδομίας;**», που εκδόθηκε από το ΤΕΕ.

Κύριοι Ομιλητές ήταν οι: Γιάννης Αλαβάνος, Πρόεδρος του ΤΕΕ, Σταύρος Μπένος, πρώην Δήμαρχος Καλαμάτας και πρώην Υπουργός, Τάσος Αλιφέρης, Δήμαρχος Τήλου, Κώστας Κουρκούτης, πρώην Δήμαρχος Θήβας, Χρήστος Παλαιολόγος, πρώην Δήμαρχος Λειβαδιάς και Θεανώ Γεωργιάδου, Αρχιτέκτων Μηχανικός-Πολεοδόμος, η οποία ήταν και η συντονίστρια της εκδήλωσης.

Χαιρετισμό απηύθυνε ο Γενικός Γραμματέας του ΥΠΕΧΩΔΕ, Βαγγέλης Μπαλτάς.

Θεανώ Γεωργιάδου, Αρχιτέκτων Μηχανικός-Πολεοδόμος, Συντονίστρια

Σας καλωσορίζουμε στην εκδήλωση προς τιμήν του Γρηγόρη Διαμαντόπουλου. Είναι τιμή και χαρά για όλους μας η σημερινή ημέρα και ελπίζουμε ότι τα ίδια αισθήματα έχετε και εσείς.

Επειδή, όμως, δεν έχουμε πολύ χρόνο, τα επί μέρους σχόλια τα θα τα κάνουμε αργότερα. Ας αρχίσουμε με ένα σύντομο χαιρετισμό από τον Γενικό Γραμματέα του ΥΠΕΧΩΔΕ, τον κύριο Μπαλτά που είναι εδώ.

Βαγγέλης Μπαλτάς, Γενικός Γραμματέας ΥΠΕΧΩΔΕ

Κύριε Πρόεδρε του ΤΕΕ, κύριοι Δήμαρχοι, αξιότιμοι Καθηγητές, κυρίες και κύριοι. Εκ μέρους του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, του κυρίου Σουφλιά, θα ήθελα να ευχαριστήσω για τη σημερινή πρόσκληση και να συγχαρώ τους διοργανωτές για την πρωτοβουλία τους αυτή.

Πράγματι, είναι μία πρωτοβουλία του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, να παρουσιάσει το έργο Ελλήνων μηχανικών, που σημάδεψαν με την πορεία τους την εξέλιξη της επιστήμης ως θεωρίας και πράξης, για την κάλυψη των αναγκών της σύγχρονης κοινωνίας, τιμώντας διακεκριμένους επιστήμονες, μέλη του, και προσφέροντας συγχρόνως ένα παιδευτικό έργο σε όλους τους νεότερους επιστήμονες, αλλά και την κοινωνία γενικότερα.

Από την πρωτοβουλία αυτή δεν θα μπορούσε να απουσιάσει η προβολή του έργου του Γρηγόρη Διαμαντόπουλου, με την ωραία αυτή έκδοση υπό τον τίτλο: «Τι μένει άραγε από 45 χρόνια μαχόμενης Πολεοδομίας;».

Το βιβλίο αυτό προβάλλει μέσα από το έργο του Γρηγόρη, το πιστεύω του για μία μαχόμενη Πολεοδομία, ώσπου να καταλάβει ο κάτοικος το πραγματικό του συμφέρον, λαμβάνοντας, φυσικά, υπόψη τους κοινούς στόχους, επιθυμίες και ανάγκες, τις υφιστάμενες τεχνικές και οικονομικές δυνατότητες. Το πολεοδομικό και αρχιτεκτονικό έργο του, είναι μία επέκταση του κοινωνικού του έργου, όπως εύστοχα φαίνεται να ειπώθηκε από συνάδελφό του. Από νέος ταυτίζει τη ζωή του με το κοινωνικό γίνεσθαι, στοιχείο που σφραγίζει την αρχιτεκτονική και πολεοδομική του παρέμβαση, ερμηνεύοντας στον χώρο αξίες, χέρι – χέρι με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, για τη ζωή του κατοίκου, και εν γένει την αειφόρο ανάπτυξη.

Το έργο του υπήρξε ιδιαίτερα πλούσιο, με ιδιαίτερο ίσως σταθμό, την πολεοδομική ανασυγκρότηση της Καλαμάτας, για το οποίο άλλωστε τιμήθηκε το 1991 με το βραβείο Αστικού Σχεδιασμού από την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα τότε και την Ένωση Ευρωπαίων Πολεοδόμων. Έτσι όπως προβάλλεται από τις σελίδες του βιβλίου αυτού, μας προτρέπει να δούμε την πολεοδομία ως λειτουργήμα, που ξεπερνά κατά πολύ τον τομέα της επαγγελματικής εκπόνησης μελετών. Η συνταγή του περιλαμβάνει την άριστη, διαρκή και αποτελεσματική συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, που αποτελούσε την κυρίαρχη προτίμησή του και την πραγματική συμμετοχή των δημοτών, δηλαδή, την υπεύθυνη πληροφόρησή τους για το τι προτείνεται να γίνει, τι επιδιώκεται, ποιες είναι οι δυσκολίες, ποια τα οφέλη που θα προκύψουν.

Η επιτυχία της συνταγής αυτής, όπως συμπεραίνει από την πολύχρονη ενασχόλησή του με το αντικείμενο, προϋποθέτει την αναγκαία πολιτική βούληση για την εφαρμογή του σχεδιασμού.

Κεντρικό του πιστεύω, είναι το όραμα για ισότιμη και δίκαιη εξυπηρέτηση όλων των κατοίκων, προσφορά δυνατοτήτων υψηλότερης ποιότητας ζωής.

Το όραμα αυτό, ως τελική εικόνα, στην οποία πρέπει να τείνουμε αέναα, μετασηματίζεται σε συγκεκριμένα σχέδια και προγράμματα, που προσαρμόζονται και βελτιώνονται καθοδόν.

Με την διαδικασία αυτή εκτιμά ότι, ακόμα και αν αποκλίνουμε από τους αρχικούς στόχους, το τελικό αποτέλεσμα θα είναι σωστότερο, αφού θα έχει περάσει μέσα από την καθημερινή πραγματικότητα.

Από τις βασικές ιδέες που διέπουν το έργο του Γρηγόρη Διαμαντόπουλου, κρατάμε τα ακόλουθα τρία σημεία, που μπορούν και πρέπει να εμπνέουν τον σχεδιασμό διαχρονικά:

Το πρώτο, ο κάτοικος να βρίσκεται στο επίκεντρο κάθε λειτουργίας της πόλης. Το δεύτερο, ο κοινωνικός εξοπλισμός, οι τόποι εργασίας και τα δίκτυα τεχνικής υποδομής, να εξυπηρετούν ισότιμα το σύνολο των κατοίκων. Και το τρίτο, να προστατεύεται, να αναδεικνύεται και να βελτιώνεται δυναμικά τα πράσινο και η πολιτιστική μας κληρονομιά.

Είμαι βέβαιος ότι το έργο του θα αποτελέσει πηγή έμπνευσης για τους νεότερους συναδέλφους του, όπως άλλωστε και για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή σχετικών πολιτικών, οργάνωσης του χώρου από τους αρμόδιους φορείς, στους οποίους φυσικά συμπεριλαμβάνεται και το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Και βεβαίως, κλείνοντας, αφού υπάρχουν άξιοι, οι οποίοι θα μιλήσουν για το έργο του και θα συμπληρώσουν τα λίγα που ήδη έχω αναφέρει, θα πρέπει να σημειώσω, ότι θα αποτελέσει και μία συνιστώσα στην κοινή συνισταμένη που διαμορφώνει ειδική ομάδα εργασίας και αφορά στη βελτίωση εφαρμογής της πολεοδομικής νομοθεσίας για τον πολεοδομικό σχεδιασμό, που μέσα στο 2009, όπως το ανέφερε αρκετές φορές ο Υπουργός ο κύριος Σουφλιάς, θα νομοθετηθεί.

Σας ευχαριστώ.

Θεανώ Γεωργιάδου

Ευχαριστούμε τον κύριο Μπαλά για τη ουσιαστική του τοποθέτηση και αρχίζουμε με τον Πρόεδρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου, τον κύριο Αλαβάνο.

Γιάννης Αλαβάνος, Πρόεδρος ΤΕΕ

Εγώ θα μιλήσω σύντομα και σαν εκπρόσωπος του εκδοτικού οίκου του βιβλίου, που είναι το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας.

Πράγματι, ο Γενικός Γραμματέας επισήμανε μία πρόθεση που υπηρετεί το ΤΕΕ για πολλές δεκαετίες και που τώρα την έχουμε βάλει ίσως πιο συστηματικά στους στόχους μας, να παρουσιάσουμε το έργο των Ελλήνων Μηχανικών.

Το κάνουμε, είτε συμβάλλοντας με μικρές δυνάμεις στις εργασίες όπως είναι και ο τόμος που θα εκδώσει πολύ σύντομα η Ελληνική Αρχιτεκτονική Εταιρεία, είτε προβάλλοντας με τις δικές μας εκδόσεις το έργο τους και ειδικότερα, πιο συστηματικά τώρα, μέσα από το ενημερωτικό δελτίο, με μία ομάδα μάλιστα που οι συντελεστές της παρευρίσκονται εδώ.

Η πρόθεσή μας δεν είναι τόσο να παρουσιάσουμε ένα πολύ αξιόλογο έργο που έχει γίνει, όσο, όπως είπα ακριβώς ο Γενικός Γραμματέας, να απευθυνθούμε στις νέες και τους νέους συναδέλφους, τους οποίους καλούμε να συνεχίσουν εκεί που θεωρούν ότι πρέπει να συνεχίσουν το έργο, να το ανατρέψουν εκεί που πρέπει να το ανατρέψουν, αλλά να έχουν την αίσθηση ότι έχουν ρίζες.

Γιατί έχουν ρίζες, είτε έχουν την αίσθηση, είτε δεν την έχουν και χρέος του Τεχνικού Επιμελητηρίου είναι, αυτές τις ρίζες όπου μπορεί- και κυρίως στο πιο πρόσφατο παρελθόν- να τις γνωστοποιήσει. Έτσι εμείς οφείλουμε μεγάλες ευχαριστίες στον Γρηγόρη Διαμαντόπουλο, που εμπιστεύτηκε το έργο του στο Τεχνικό Επιμελητήριο. Ο Γρηγόρης Διαμαντόπουλος είναι ένας λαμπρός επιστήμων, επαγγελματίας, άνθρωπος που είχε, πιστεύω, και ιδεολογίες, που ανανεώνονται, αλλά το χαρακτηριστικό ήταν ότι πάντα στα πιστεύω του ήταν πιστός και με την αίσθηση ότι είναι ον που συμμετέχει και συμβάλει στην κοινωνία. Έχει, δηλαδή, όλα τα χαρακτηριστικά, τα οποία ταιριάζουν σε μία ολοκληρωμένη προσωπικότητα. Εμείς αυτό που μπορούμε να πούμε είναι, ότι παραδίδει ένα ολοκληρωμένο έργο, το οποίο προκύπτει από το έργο που παρουσιάζεται και από τον τόμο του Τεχνικού Επιμελητηρίου.

Και νομίζω, ότι πρέπει να είναι ευτυχημένος ο άνθρωπος, ο οποίος αποδεικνύεται από το έργο του, που είχε οράματα και μπόρεσε να τα υλοποιήσει, μέσα από πολύ δύσκολες συνθήκες και είναι ένα παράδειγμα ο Γρηγόρης Διαμαντόπουλος. Δεν είναι πολλοί σαν τον Γρηγόρη Διαμαντόπουλο που έχουν αυτήν την πληρότητα.

Σαν Τεχνικό Επιμελητήριο εμείς από το έργο του αξιοποιούμε πολλά. Είναι λογικό ότι οι επόμενες γενιές αξιοποιούν στην καθημερινότητά τους ίσως, αυτά που στην εποχή κάποιων ήταν πρωτοπορία. Εμείς προβάλλουμε πάρα πολύ τη λογική, ότι η χωροταξία δεν μπορεί να προωθείται, χωρίς να υπάρχει διάλογος με την κοινωνία, ότι πρέπει να συνδιαλεγόμαστε με αυτήν την κοινωνία και ως επιστήμονες και ως φορείς και ιδίως να αναδείξουμε τον ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Να αναδεικνύουμε στη λογική μας συστηματικά πια, τον ρόλο της ομάδας που υπηρέτησε και το απέδειξε αυτό ο Γρηγόρης Διαμαντόπουλος, έστω και αν ήταν, ιεραρχικά, ο επικεφαλής συνήθως της ομάδας που δούλευαν. Ακόμα και από το έργο του, που παρουσιάζεται σε 6 κεφάλαια στο βιβλίο του, εγώ θα επισημάνω ίσως αυτά που θεωρούνται υποδεέστερα, αλλά είναι εξαιρετικά σημαντικά.

Τη σχέση με το νερό, τη σχέση με τα τρένα, που έχουμε τόσο μεγάλο πρόβλημα τώρα. Δείτε και τους φειτούς προϋπολογισμούς της Χώρας και την αντισεισμική πολεοδομική θωράκιση, που είναι ένας τομέας, που τώρα νομίζω εμβαθύνουμε πάρα πολύ, και καταλαβαίνουμε τη σημασία του στην χώρα μας.

Έτσι τελειώνοντας, θα ήθελα βέβαια να ευχαριστήσω την ομάδα που επιμελήθηκε αυτόν τον τόμο. Είναι επικεφαλής η κυρία Καζάζη, αλλά δεν είναι μόνο η κυρία Καζάζη, είναι όλοι οι συνεργάτες της και είναι και πολλοί άλλοι συνεργάτες του Τεχνικού Επιμελητηρίου που είχαν συνεχή επαφή και αν θέλετε και την πρωτοβουλία της έκδοσης για αυτό το βιβλίο, αλλά κυρίως οφείλουμε ευγνωμοσύνη στον Γρηγόρη Διαμαντόπουλο. Όχι μόνο για το έργο του, το οποίο εγώ ως εκπρόσωπος του εκδότη που σας είπα, πρέπει να μιλήσω λίγο για να ακούσω και εγώ αυτούς που έζησαν μαζί του, από διάφορες θέσεις, την ολοκλήρωση αυτού του έργου.

Είμαστε ευγνώμονες όχι μόνο για το έργο του, αλλά για την προσωπικότητά του και μάλιστα τώρα που ένας όρος που διαρκώς δυσφημείται: ο όρος, δηλαδή, του μαχόμενου.

Ο Γρηγόρης Διαμαντόπουλος τον ανέδειξε και στην ουσία του και στη λαμπρότητά του. Ευχαριστώ πολύ.

Θεανώ Γεωργιάδου

Ευχαριστούμε τον Πρόεδρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου και αρχίζουμε με τις τοποθετήσεις των τεσσάρων Δημάρχων που έχουμε την τιμή να έχουμε σήμερα εδώ και που είναι πραγματικά δείγματα που τείνουν να εξαφανιστούν από τη ελληνική πραγματικότητα και ελπίζουμε να γίνουν και δείγματα προς μίμηση και επανάληψη αυτών των φαινομένων.

Γιατί πραγματικά Δημάρχους σαν τους τέσσερις Δημάρχους που έχουμε αυτή τη στιγμή στην παρουσίαση, σπανίως έχουμε την τύχη να αντιμετωπίζουμε. Όσοι έχουμε κάνει μελέτες κατά καιρούς το ξέρουμε πολύ καλά, είτε είμαστε στη μαχόμενη πολεοδομία ως ελεύθεροι επαγγελματίες, είτε και μέσα από τον χώρο του Δημοσίου.

Τέτοια φωτεινά παραδείγματα είναι πραγματικά αξιοθαύμαστα και πιστεύω ότι αξίζουν ένα μεγάλο χειροκρότημα και οι τέσσερις. Θα αρχίσουμε με τον κύριο Μπέννο, ο οποίος ήταν ο πρώτος διδάξας αυτής της μεγάλης και δύσκολης πορείας της μαχόμενης πολεοδομίας, με τα προβλήματα που είχε αντιμετωπίσει στην Καλαμάτα και πριν τον σεισμό και μετά τον σεισμό.

Σταύρος Μπέννος, πρώην Δήμαρχος Καλαμάτας, πρώην Υπουργός

Κυρίες και κύριοι,

Δεν θυμάμαι ποτέ τον εαυτό μου τόσο συγκινημένο όσο σήμερα. Ο Γρηγόρης για μένα είναι μία εποποιία. Ο Γρηγόρης για μένα είναι, ό,τι δεν ήταν, όλα τα άλλα πράγματα που εισέρρευσαν στη δημόσια ζωή μου. Είναι ο μέντοράς μου.

Ήμουν πολύ παιδί, όταν, με πολύ ενθουσιασμό, μία ομάδα τριαντάρηδων της Καλαμάτας, πιστέψαμε ότι μπορούμε να κάνουμε μία μεγάλη αλλαγή στην πόλη μας και με αυτόν τον ενθουσιασμό μου, βάλαμε μπροστά δύο μεγάλες αγάπες, σε ένα ωραίο ταξίδι.

Τα θέματα του πολιτισμού και τα θέματα του περιβάλλοντος. Τα θέματα του περιβάλλοντος και της πολεοδομίας. Τότε με το θράσος της νεότητάς μου, επισκέφτηκα τον Πρόεδρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου, τότε ήταν ο Βαγγέλης Κουλουμπής, και του ζήτησα μία λίστα με τους δέκα καλύτερους πολεοδόμους της χώρας.

Και πήγα, φανταστείτε τώρα, και έκανα μία μορφή συνέντευξης.

Είχα μία πάρα πολύ συμπαθητική συζήτηση με όλους, όλοι με υποδέχτηκαν με πάρα πολλή ευγένεια. Αυτή η συζήτηση κρατούσε με τον καθένα μία με δύο ώρες.

Με τον Γρηγόρη μείναμε δύο ολόκληρες μέρες. Ξενυχτήσαμε, συζητούσαμε και στο τέλος, όταν τελειώσαμε αυτήν την συζήτηση που μας είχε συνεπάρει, τον ρώτησα: «Γρηγόρη ποια θέλεις να είναι οι αμοιβές σου»; και ο Γρηγόρης με κοιτάζει στα μάτια και μου λέει: «αν τα μάτια σου μου λένε την αλήθεια, θα έρθω και θα δουλέψω χωρίς αμοιβή και η τιμωρία σου θα είναι, ότι στο πρώτο εξάμηνο θα σηκωθώ να φύγω».

Ήλθε, μελέτησε την πόλη, όπως εγώ δεν την ήξερα, παρότι είναι η γενέθλια πόλη μου. Την μελέτησε φιλοσοφικά, ιστορικά, κοινωνιολογικά, είχε ένα μαγνητοφωνάκι και πέρα από τις επιστημονικές μελέτες που είχαν γίνει, γύριζε στα καφενεία. Και όταν τελείωσε αυτό το πρώτο διάστημα, μου λέει: «τώρα έλα να σου γνωρίσω την πόλη σου». Με πήγε, λοιπόν, θυμάμαι, και το λέω και στους Καλαματιανούς φίλους μας που είναι εδώ και είναι αρκετοί, από την γειτονιά εκείνη που ξεκινήσαμε, στην οδό Κανάρη. Είχαν αρχίσει να ορθώνονται οι εξώροφες πολυκατοικίες. Και με πήγε στο ιστορικό κέντρο, όπου είχαμε πενταώροφες πολυκατοικίες και μου λέει: « Σταύρο αυτό πρέπει να το ανατρέψουμε. Θα αντέξεις να το ανατρέψουμε; Μετά με πήγε στην παραλία και μου λέει: η πόλη σου έχει τα σπάνια χάρισμα να κρατάει ακόμα την άμμο της».

«Η πρώτη μάχη που πρέπει να δώσουμε, είναι να κρατήσουμε τη σχέση του περιβάλλοντος με την πόλη». Ύστερα, με πήγε να μου δείξει την ανατολική και τη δυτική παραλία. Μου είπε: «Σταύρο η πόλη σου είναι μία πόλη άδικη. Είναι μία πόλη ταξική, που στην περίοδο του μεσοπολέμου, αυτοί που είχαν τα ηνία της πόλης, διαμόρφωσαν τον τόπο κατοικίας τους με όλα τα χαρίσματα και ό,τι ήταν ανεπιθύμητο, το πέταγαν στις λαϊκές συνοικίες». Αυτό εμείς πρέπει να το ανατρέψουμε. Γιατί μία πόλη πρέπει να είναι δίκαιη,

παντού, σε όλους τους πολίτες της. Πρέπει να την χαίρονται όλοι και μου είπε, ότι φοβάμαι τα προβλήματα της υπερανάπτυξης. Μην φοβάσαι τα προβλήματα της υπανάπτυξης, αυτά θεραπεύονται.

Μου έφερε ως παράδειγμα την ανατολική και τη δυτική παραλία και από τότε μου έδειξε το όνειρό του. Η δυτική παραλία στην Καλαμάτα ήταν, σφαγεία, ήταν αποχετεύσεις, ήταν η προσφυγιά που έμενε εκεί και στο βορειοανατολικό και στο βορειοδυτικό ήταν όλες οι λαϊκές φτωχογειτονιές, που ήταν αυθαίρετες.

Όταν ήρθε ο Γρηγόρης το 1/3 της πόλης ήταν νόμιμο. Τα 2/3 ήταν αυθαίρετα και μου λέει: θα κάνουμε ταχύτατα μία διαδικασία επέκτασης και μετά θα επέμβουμε και στα σωθικά, στο εσωτερικό της πόλης.

Θυμάμαι από τον πρώτο καιρό, μου δίδαξε τι σημαίνει να δουλεύεις για τον άνθρωπο. Ότι όλα γίνονται για αυτόν και ό,τι κάνουμε στο κέντρο, πρέπει να είναι ο παράγοντας ο ανθρώπινος.

Θυμάμαι που μου μιλούσε για το συμφέρον της πόλης και ότι όλα τα πολιτικά όργανα, ξεκινώντας από την κεντρική εξουσία, από την Αυτοδιοίκηση, δεν έχουν άλλη αποστολή, αλλά από το να ονειρεύονται για το μέλλον της πόλης. «Αλίμονο -μου έλεγε- αν γίνεις διαιτητής των μικροσυμφερόντων, που είναι αμείλικτα και καθημερινά στην πόλη. Σε έχουν απορροφήσει σε μία μέρα. Ο Δήμαρχος υπάρχει για να ονειρεύεται. Για να παλεύει για τα όνειρα της πόλης και τι μεγαλύτερη χαρά και ευτυχία για έναν Δήμαρχο, από το να παίρνει κοντά του και τους πολίτες και να τους πείθει, ότι το συμφέρον του κατοίκου, ταυτίζεται με το συμφέρον της πόλης».

Μου έμαθε επίσης, αυτό που θα το έλεγα έτσι πολύ απλά, κυλιόμενη πολεοδομία και μου έλεγε: «ο δρόμος δεν υπάρχει, τον δρόμο τον περπατάμε εμείς κάθε μέρα και τον χαράζουμε κάθε μέρα». Και μου έμαθε ότι δεν είναι απαραίτητο να περιμένουμε να ολοκληρωθούν οι μελέτες και οι νομοθετικές ρυθμίσεις για να αρχίσουμε την εφαρμογή των προτάσεων του πολεοδομικού σχεδιασμού στην πόλη.

Όταν ξεκινήσαμε, είχαμε στα χέρια μας τη μελέτη του σπουδαστηρίου του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, που επικεφαλής ήταν ο καθηγητής του Ε.Μ.Π. κ. Θανάσης Αραβαντινός και τον ευχαριστώ που είναι σήμερα μαζί μας. Ακολούθησε ένας πραγματικός Γολγοθάς, αφού ήμασταν σε μια μεταβατική φάση και ο πολεοδομικός νόμος άλλαξε τρεις φορές μέσα σε μόλις τέσσερα χρόνια. Ήταν το νόμος του '23, που είχε ξεκινήσει το σπουδαστήριο του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, μετά ο νόμος '947/79 του Στέφανου Μάνου και εν συνεχεία ο νόμος 1337/83 του αείμνηστου Αντώνη Τρίτση.

Αλλάξαμε, δηλαδή, τρεις φορές νομοθεσία, αλλά δεν είχε σημασία πού πορευόταν η νομοθεσία. Ο Γρηγόρης μου έμαθε, ότι ανεξάρτητα με το τελικό νομικό, την τελική νομική υπογραφή, αφού έχουμε τη νομιμοποιητική βάση και με έναν διαρκή διάλογο με τους πολίτες, εμείς μπορούμε να προχωράμε.

Και μπορούμε να βελτιώνουμε τα πράγματα και να τα αλλάζουμε συνεχώς, είναι η θεωρία της κυλιόμενης πολεοδομίας, που επίσης μου δίδαξε ο Γρηγόρης. Το άλλο πράγμα που μου δίδαξε είναι, που χρησιμοποίησε μία φρασούλα και έλεγε: «Όση αξία έχει για την κεντρική πολιτική σκηνή το Σύνταγμα, άλλη τόση αξία έχει ο σχεδιασμός για τις τοπικές κοινωνίες. Ένας Δήμαρχος που δεν έχει ένα πλαίσιο να δουλεύει, είναι ένας τυφλός Δήμαρχος, δεν μπορεί να πάει πουθενά».

Γ' αυτό, λοιπόν, μου έμαθε και έτσι σχεδιάσαμε τότε τις μεγάλες αλλαγές και τις μεγάλες ανατροπές, σε τρία επίπεδα. Τα γενικό πολεοδομικό ή το ρυθμιστικό, όπως το λέγαμε παλιά. Ύστερα έκανε μεγάλες ενότητες ανατρεπτικές μέσα στην πόλη και ακολουθούσαν και σημειακές παρεμβάσεις.

Ήσαν τρία επίπεδα, δηλαδή, προσέγγισης της πόλης, που το ένα επηρέαζε το άλλο και δεν γινόταν τίποτε χωρίς τη γενική ματιά, τη στρατηγική ματιά της πόλης.

Και βεβαίως, πορευόμενοι έτσι και σιγά – σιγά αρχίζοντας να κάνουμε τις ανατροπές στην πόλη, ζήσαμε μία πολύ μεγάλη δοκιμασία μαζί. Γιατί ταυτόχρονα με την εφαρμογή του 1337, γεννήθηκε ένα κλίμα τεράστιας αμφισβήτησης σε όλη τη χώρα, το οποίο έφαγε δύο έξοχους Υπουργούς. Τον Στέφανο Μάνο και τον Αντώνη Τρίτση και μάλιστα από δύο παντοδύναμους Πρωθυπουργούς. Η περίοδος αυτή ήταν η μόνη παρένθεση που είχαμε Υπουργείο Περιβάλλοντος στη χώρα. Οι παλιοί το θυμούνται και τα στελέχη του Υπουργείου, επίσης. Ιδρύθηκε με τον Στέφανο Μάνο, συνεχίστηκε με τον Αντώνη Τρίτση και έφυγαν, ω του θαύματος, και οι δύο με τον ίδιο τρόπο. Σφοδρές αντιδράσεις από αυτούς «που θίγονταν» και ούτε ο μεγάλος Καραμανλής, ούτε ο μεγάλος Ανδρέας Παπανδρέου άντεξαν την πίεση και εκπαραθυρώθηκαν και οι δύο. Θυμάστε την περίφημη επιστολή στον Αντώνη Τρίτση, που του είπε ο Ανδρέας ο Παπανδρέου: «έγραψες ιστορία», αλλά τον παραίτησε. Εμείς τότε μείναμε ακάλυπτοι και φάγαμε δύο φορές ξύλο στο Δημοτικό Συμβούλιο με τον Γρηγόρη.

Τη μία φορά, παραλίγο να μας σκοτώσουν, όταν εφαρμόζαμε τον 1337 και όταν ρίχναμε τους συντελεστές, στο κέντρο της πόλης, που τους μειώσαμε περίπου στο μισό, που με ρόπαλα και κουκούλες μπήκανε μέσα στο Δημοτικό Συμβούλιο και είναι ένα θαύμα πως σωθήκαμε τότε με τον Γρηγόρη.

Αλλά αυτό δημιούργησε μία Πανελλήνια συγκίνηση και έτσι εμπεδώθηκε ο νόμος, γιατί είχαν γίνει και προσφυγές στο Συμβούλιο Επικρατείας και ήταν έτοιμος ο νόμος να πέσει, γιατί ήταν ένας νόμος που έθιγε-

λέει- την ατομική ιδιοκτησία ετεροβαρώς, δεν ίσχυε η αρχή της αναλογικότητας, όπως λένε οι νομικοί.

Και μετά από όλα αυτά, λες και ήταν ένας καλός προάγγελος, για το πιο ακραίο γεγονός, που συνάντησε στη σύγχρονη ιστορία της η Καλαμάτας, μιλάω για τους σεισμούς, όπου η πόλη ήταν θωρακισμένη πια πολεοδομικά και θυμάμαι τον Γρηγόρη που κατέφθασε μέσα σε λίγες ώρες στην Καλαμάτα, χωρίς να έχουμε καθόλου συνεννοηθεί.

Ο σεισμός έγινε ένα Σάββατο, 8:20 το βράδυ. Τον βλέπω τον Γρηγόρη γύρω στις 3:00 το πρωί, είχε έλθει με όλους τους ανθρώπους, τους συνεργάτες του και μου λέει: «Σταύρο θέλω μία σκηνή και στις 7:00 η ώρα το πρωί θέλω να μου μαζέψεις τους υπαλλήλους του Δήμου».

Η πρώτη σκηνή που είχε έρθει ήταν μια μεγάλη πράσινη σκηνή του Μηχανικού του Στρατού και αμέσως λέω στον υπεύθυνο στρατηγό : «Στρατηγέ αυτή η σκηνή να δοθεί αμέσως στο Γρηγόρη». Στη σκηνή αυτή , άπλωσε τα σχεδιαστήρια και στις 7:00 το πρωί ο Γρηγόρης μας είχε έτοιμο πρόγραμμα δεκαετίας.

Με πήρε παράμερα, μου λέει «Θέλω να μου διαθέσεις μόνο μισή ώρα», για να μου πει, ότι το σεισμικό φαινόμενο στην Ελλάδα αντιμετωπίζεται με ένα τρόπο αναπηρικό. Λες και ο σεισμός πλήττει τα ντουβάρια. Μέχρι τότε, ακόμα και στον πρόσφατο σεισμό της Αθήνας το 1981, το μόνο που έκανε η πολιτεία ήταν να δίνει σεισμοδάνεια. Και μου λέει: «Σταύρο, ο σεισμός δεν πλήττει τα ντουβάρια, πλήττει τους ανθρώπους και όλες τις ανθρώπινες λειτουργίες. Πλήττει τον άνθρωπο ως υπόσταση ψυχοσωματική, τον πλήττει ως πολιτιστικό φαινόμενο, ως οικονομικό φαινόμενο, ως κοινωνικό φαινόμενο και πρέπει να τα αγγίξουμε όλα αυτά». «Γιατί αν δεν τα αγγίξουμε τώρα και αν δεν τα προβάλουμε τώρα, τότε θα μας ξεχάσουν. Οι κάμερες θα αποσυρθούν, θα φύγουν. Πρέπει όλα να γίνουν άμεσα και μέσα σε 10 μέρες ετοίμασε ένα πρόγραμμα ανασυγκρότησης, είναι αυτό που βραβεύτηκε».

Όταν ήρθε, θυμάμαι το κλιμάκιο με τον Γρηγόρη Βάρφη, που ήλθαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και ενθουσιάστηκαν, δεν είχαν δει ποτέ τους τόσο τεκμηριωμένο πρόγραμμα και ήταν ίσως ιστορικά και η πρώτη φορά που οι εκταμιεύσεις γίνονταν απευθείας στο Δήμο και όχι στο κεντρικό κράτος.

Και όλα αυτά επειδή είχε δημιουργηθεί μια υψηλή αξιοπιστία μέσα από τις προτάσεις που είχε οικοδομήσει ο Γρηγόρης.

Και κλείνοντας κυρίες και κύριοι. Πέρα από αυτά που προσέφερε στη γενέθλια πόλη μου, πέρα από το γεγονός, ότι όπως μου έλεγε ο Μπάμπης Κάρβελης πριν: «Αραγε τι θα είμαστε χωρίς τον Γρηγόρη; Τι θα είμαστε; Μου είπε μάλιστα, βλαχοδήμαρχοι θα είμαστε, χωρίς τον Γρηγόρη να μας έχει υψώσει τόσο πολύ».

Του Γρηγόρη η προσφορά, που σιγά – σιγά αρχίζει να αναδεικνύεται, το λέω στον Πρόεδρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου αυτό και σε όλους τους συναδέλφους του. Ήταν στα εξής δύο επίπεδα. Επίπεδο πρώτο. Ξέρετε οι πόλεις της Ελλάδος είναι κατ' εξοχήν βιωματικές πόλεις, γέννημα της ιστορικής εξέλιξης και των κοινωνικών συγκρούσεων. Το συμπέρασμα αυτό γεννήθηκε μέσα μου γιατί μέσα από τον Γρηγόρη αγάπησα την Πολεοδομία και την παρακολουθώ συνεχώς, όπου και αν βρίσκομαι.

Παρακολουθώ τα συνέδριά της, τα ρεύματά της, τη σκέψη της. Οι πόλεις, λοιπόν, της Ελλάδας είναι κυρίως γέννημα των ανθρώπινων συγκρούσεων. Είναι βιωματικές πόλεις. Ελάχιστα έχουν επηρεαστεί από τον σχεδιασμό. Η Αθήνα, για παράδειγμα, επηρεάστηκε από τους Βαυαρούς. Όλα τα άλλα είναι γέννημα των συγκρούσεων. Ελάχιστα επηρεάστηκαν από τις δομές ή τις αυτοδιοικητικές και τις κρατικές. Η μόνη περίπτωση ανατροπής πόλης με όπλο τον πολεοδομικό σχεδιασμό, είναι η Καλαμάτα.

Και μάλιστα, σας παραπέμπω, γιατί ζήτησα από τον Γρηγόρη να το κάνω, έχω και εγώ μία συνεισφορά 20 σελίδων, που τι έχω κάνει; Έχω πάρει τον Γενικό Πολεοδομικό του '81 και έναν χάρτη από ένα βιβλιόπωλείο της Καλαμάτας πρόσφατο.

Θα συγκινηθείτε, θα δείτε πως ταυτίζονται. Αποδεικνύεται δηλαδή, πόσο ο Γρηγόρης επηρέασε τα προγράμματα, που πια η πόλη σήμερα, αυτή που ζει, που υπάρχει, είναι ταυτισμένη με τα όνειρα του Γρηγόρη. Ταυτισμένη. Είχαμε λοιπόν μία μεγάλη πολεοδομική αλλαγή και αποδείξαμε, πως όταν συνεργάζεται πραγματικά η επιστημονική κοινότητα με τους θεσμούς της Αυτοδιοίκησης, μπορούν να φέρουν μία πραγματική ανατροπή. Το άλλο, λοιπόν, που μας κάνει να πιστεύουμε ότι ναι, και στην χώρα μας μπορεί η Πολεοδομία να παίξει καθοριστικό ρόλο στην ανατροπή των πόλεων, είναι αυτό που μας άφησε ο Γρηγόρης. Και το δεύτερο, το πιο σημαντικό ίσως είναι, ότι φανταστείτε, από έναν μόνο άνθρωπο, γεννήθηκε σιγά – σιγά μία σοβαρή αντισεισμική πολιτική.

Δεν υπήρχε, κυρίες και κύριοι, αντισεισμική πολιτική στην πατρίδα μας. Και τότε, για το φαινόμενο της Καλαμάτας δεν είναι ότι η Ελλάδα προκίστηκε με μια αντισεισμική πολιτική, που σας είπα, ανέδειξε την πολεοδομική πλευρά της, ότι δεν είναι μόνο υπόθεση των πολιτικών μηχανικών και της αντισεισμικότητας των κτιρίων, αλλά είναι ένα σύνθετο φαινόμενο, που αφορά στον άνθρωπο και τις ανάγκες του.

Είχαν έλθει εθελοντικές και επιστημονικές ομάδες από όλο τον κόσμο. Είχε έρθει ο Αντισεισμικός Ορ-

γανισμός της Αμερικής, της Ιαπωνίας, για να μελετήσουν το φαινόμενο της Καλαμάτας. Να μελετήσουν δηλαδή, αυτό που έκανε ο Γρηγόρης.

Θυμάμαι ότι όχι μόνο τα προγράμματα αυτά, αλλά και όλο το εθελοντικό κίνημα, που υπήρχε από όλο τον κόσμο, και μας έλεγε ότι πρώτη φορά είναι που αισθανθήκαμε ότι είμαστε χρήσιμοι. Γιατί ο Γρηγόρης είχε για τον κάθε ένα κάπου να τον κατατάξει και να προσφέρει οτιδήποτε και αν είχε να προσφέρει.

Είτε έφερνε λυόμενα σπίτια, είτε ήταν αντιρρησίες συνείδησης και είχαν έλθει να προσφέρουν ένα πιάτο ζεστό φαγητό τις πρώτες μέρες στους σεισμόπληκτους και το κάθε πράγμα έμπαινε στη θέση του, επειδή υπήρχε όλη αυτή η προετοιμασία του Γρηγόρη.

Άρα, λοιπόν, το δεύτερο επίπεδο συνεισφοράς του είναι, ότι προίκισε τη Χώρα με μία σοβαρή πολιτική αντισεισμικής θωράκισης πολεοδομική και αυτό που ακούτε για την 1^η, 2^η και 3^η φάση ανασυγκρότησης, στην ουσία, που έχουν γίνει μέτρα πολιτικής, είναι όλη αυτή η δουλειά και η συνεισφορά του Γρηγόρη στην Καλαμάτα. Αλλά πάνω από όλα και θέλω να κλείσω με τούτο. Ο Γρηγόρης αυτό που μας προίκισε και με προίκισε, είναι ότι μας έδειξε, ότι ακόμα και στο σκληρό πεδίο της πολιτικής, το μόνο που αξίζει να είσαι, να υπάρχουν εκεί και να παλεύεις, είναι μονάχα όταν έχει υψηλούς στόχους και όταν ονειρεύεσαι.

Μας έδειξε, δηλαδή, ότι το όνειρο, ναι, πρέπει να υπάρχει στη δημόσια ζωή, πρέπει να υπάρχει στην πολιτική.

Γρηγόρη μου σε ευχαριστούμε πολύ.

Θεανώ Γεωργιάδου

Ευχαριστούμε πολύ τον κύριο Μπένο, ήταν ιδιαίτερα συγκινητικός και ουσιαστικός. Θα σταματήσουμε την παρουσίαση από τους υπόλοιπους Δημάρχους, γιατί θέλει ο κύριος Διαμαντόπουλος να μιλήσει. Οι αντοχές του είναι οριοθετημένες πια και με μεγάλη χαρά θα τον ακούσουμε και με πολλή αγάπη.

Γρηγόρης Διαμαντόπουλος, συγγραφέας

Ευχαριστώ πολύ. Πολύ με συγχωρείτε, αλλά είμαι συνηθισμένος σε όλη μου τη ζωή με παρανομίες, οι οποίες δυστυχώς δεν είναι 45 χρόνια που γράφει το βιβλίο. Είναι 61.

Αναγκάζομαι πάντως τώρα άλλη μία, να ζητήσω από τον αρμόδιο, να πω δύο λόγια. Πραγματικά δύο λόγια. Λιγότερα και από του κυρίου Μπένου και να πω δύο λόγια.

Πρώτα απ' όλα, αγαπητοί μου φίλοι, φίλες, συνάδελφοι, συναδέλφισες, δεν ξέρετε πόσο χαίρομαι που μπόρεσα να έρθω και να βρεθώ για λίγο έστω, ανάμεσά σας. Επειδή έχω καλή ανατροφή, δεν θα πω ότι έπρεπε όλοι οι φίλοι μου να πιστέψουν την κατάστασή μου, της κακής υγείας που βρίσκομαι και ιδιαίτερα σήμερα, μετά από μία πολύ δύσκολη νύχτα.

Και να συγχωρήσω, το ότι έπρεπε ο κάθε φίλος μου -και ήταν όλοι- που ήθελε να εκφράσει την αγάπη του, όχι μόνο με λόγια, άλλα και με κινήσεις. Κιλό στο κεφάλι μου, το κεφάλι μου δεν αντέχει πια. Τα 61 της δύσκολης ζωής μου, σημαίνει ότι έχω φτάσει τα 86, μου λένε, και ομολογώ ότι είναι πολύ δύσκολα.

Ευχαριστώ πολύ πάντως- να το ξέρετε- που ήρθατε στην παρουσίαση του βιβλίου μου, που αναφέρεται στη δουλειά και τη γενικότερη δράση που είχαμε με τους συνεργάτες και συντρόφους μου, για 65, όχι 61 που είπα, ολόκληρα χρόνια.

Λυπάμαι πολύ που δεν θα μπορέσω, με τόση αγάπη που αντιμετωπίζω, να βρω χρόνο, μέρα, νύχτα, για να μιλήσω για μία άλλη περιοχή της ζωής μου, που δεν μπορούσα να γράψω στο βιβλίο- γιατί ίσως νόμιζα πως είναι πιο σωστό- την πολιτική δράση.

Δεν θα σας απασχολήσω άλλο. Κλείνω απλά με μία παροιμία που λέγαμε από παλιά, κυρίως με τον πατέρα μου. Η οποία έλεγε: είπαμε πολλά και σώνει. Ας λαλήσει και άλλο αηδόνι.

Θεανώ Γεωργιάδου

Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ, ήταν λίγα, ουσιαστικά και πραγματικά γέμισαν τις καρδιές μας.

Θα μας δώσετε μεγάλη χαρά να παραμείνετε. Αν αισθανθείτε ότι ήρθε η στιγμή να αποχωρήσετε θα το δεχτούμε. Είναι πολύ σημαντικό που ήσασταν εδώ.

Συνεχίζουμε με τους υπολοίπους Δημάρχους. Ο επόμενος είναι ο Δήμαρχος Τήλου, ο κύριος Αλιφέρης.

Τάσος Αλιφέρης, Δήμαρχος Τήλου

Φίλε Γρηγόρη, αγαπητές φίλες και αγαπητοί φίλοι. Έλαχε να μιλήσω μετά την τοποθέτηση του Διαμαντόπουλου και ιδίως η αποστροφή του, ότι δεν βρήκε χρόνο και μέρα για να ασχοληθεί με τη δραστηριότητά του εκτός της επαγγελματικής και εξωεπαγγελματικής του απασχόλησης, μου δίνει ένα μεγάλο φορτίο που θα προσπαθήσω να αντιμετωπίσω.

Θα ήθελα να πω εξ αρχής, ότι ουσιαστικά αντιμετωπίζω την κατάσταση με δέος. Γιατί έχω μπροστά μου τον κύριο Διαμαντόπουλο και έχω αυτήν την αίθουσα και πρέπει να έχουμε μία διαδικασία, η οποία να μην πάει σε κάτι συμβατικό, σε μία συμβατική διαδικασία.

Γιατί έχουμε έναν άνθρωπο, ο οποίος δεν είναι καθόλου συμβατικός και γι' αυτό μοναδικός. Ουσιαστικά, για να μιλήσει κάποιος, πρέπει να έχει κάποιες ικανότητες και εγώ επειδή τα τελευταία 26 χρόνια βρίσκομαι στην Τήλο, με έλλειψη διαλόγων και τέτοιων εκδηλώσεων, προσαρμόστηκα σε μία κατάσταση, που λίγο μιλάς, πολύ σκέπτεσαι και πράττεις με όρους λειτουργίας τέτοιους, που είναι αντίθετο στην ιδεολογία σου, όπως και αυτή του Γρηγόρη, τη λειτουργία, δηλαδή, της ομάδας.

Αλλά, τις περισσότερες φορές, έχεις μία μοναχική πορεία, έχοντας ανάμεσα σε όλους τους άλλους στόχους και αυτόν ακριβώς. Να πετύχεις τη λειτουργία ομάδας. Γιατί αυτή είναι η πιο ικανή και αναγκαία συνθήκη για κάθε αξιόλογη προσπάθεια. Έτσι θα πίστευε κανένας ότι είμαι, όχι κατάλληλος για κάτι τέτοιο, να παρουσιάσω έναν μεγάλο επιστήμονα και μάλιστα το πόνημά του και παράλληλα, αυτός ο τεράστιος επιστήμονας να είναι και ένας εκπληκτικός άνθρωπος. Ο Γρηγόρης δηλαδή ο Διαμαντόπουλος.

Έχω όμως καθήκον να το κάνω και γι' αυτό, για πρώτη φορά κρατάω σημειώσεις. Γιατί εκτός από τους κινδύνους που σας προανέφερα, υπήρχε και ο κίνδυνος ο συγκινησιακός, που να μην πω τίποτα.

Έχω καθήκον, γιατί αυτός ο διανοητής έκανε την τιμή σε εμένα και στο νησί που εκπροσωπώ, να ασχοληθεί με τις ανησυχίες μας, να ακούσει τα όνειρά μας και να δουλέψει, κυρίως εξωεπαγγελματικά, έως αντιεπαγγελματικά, για να προσφέρει σ' αυτόν τον φάρο της πατρίδας, περισσότερο φως.

Δίνοντας αχτίδες φωτεινές, της μαχόμενης πολεοδομίας, δηλαδή, της εφαρμοσμένης επιστήμης του, με μοναδικό γνώμονα τον άνθρωπο και την ευτυχία του, με ουσιαστικούς όρους.

Αυτή η ανθρωποκεντρικότητα της σκέψης του Γρηγόρη Διαμαντόπουλου, είναι και η μήτρα παραγωγής θαυμάτων, τα οποία πραγματοποίησε. Κατασκευασμένα ή όχι. Γιατί το έργο Διαμαντόπουλου έχει τόση πρωτοπορία, που θα ικανοποιεί τις ανάγκες των επόμενων γενεών, γιατί έτσι απλά, όπως και η ομορφιά της πλάσης είναι απλή. Ξεκινά από τον άνθρωπο, για τον άνθρωπο.

Μία τέτοια δοκιμασμένη επιτυχής διαδικασία δημιουργεί την τελειότητα των όρων και προϋποθέσεων διαβίωσης ατόμων, τους δίνει τις δυνατότητες πνευματικής ανάτασης, πολιτισμικής παραγωγής και γενικότερης ολοκλήρωσης.

Η Τήλος ήταν ένας χώρος κακοποιημένος και ιδιαίτερα το πρώτο σημείο επαφής που είχε ο επισκέπτης όταν ερχόταν εκεί, αυτό του λιμανιού, όπου ο οικισμός ήταν ένας νέος οικισμός εκτός σχεδίου, ουσιαστικά δεν υπήρχε κανένα σχέδιο και κακοφτιαγμένος.

Κάποια πολύ μεγάλη και καλή τύχη, έφερε στο νησί μέσω του φίλου Υπουργού, κυρίου Μπένου, τον Γρηγόρη Διαμαντόπουλο και την ομάδα του. Δεν θα μπω σε κρίσεις για το επιστημονικό έργο, τον τρόπο δουλειάς, την επιμονή και την τακτική επιτυχίας και αποδοχής των προτάσεων, γιατί κάθε ένα από αυτά, είναι μία ολοκληρωμένη διατριβή για κάθε έναν που θέλει να προσφέρει σε αυτήν την κοινωνία και να λέγεται πολίτης αυτού του κόσμου. Θα αναφέρω μόνο τι συνέβη, αφού περάσαμε στην υλοποίηση, με τις ανάλογες παρεμβάσεις που προβλέπονταν από τη μελέτη που εκπονήθηκε. Αυτοί που επισκέπτονταν για πρώτη φορά το νησί μετά τις παρεμβάσεις αυτές, που δεν γνώριζαν ότι δεν υπήρχε τίποτα παραδοσιακό πριν και ήταν ένας νέος, αυθαίρετος οικισμός, όπως μόνο οι φωτογραφίες τώρα μας θυμίζουν.

Μας έδινε συγχαρητήρια γιατί κρατήσαμε, όταν κάναμε αυτές τις παρεμβάσεις, άψογα τον παραδοσιακό νησιώτικο χαρακτήρα του, που δεν υπήρχε, σε ένα πρωτοφανή συνδυασμό με την λειτουργικότητά του.

Αυτό σημαίνει δύο πράγματα. Πρώτον, ο Διαμαντόπουλος έρχεται, βλέπει, ακούει, σκέφτεται και παράγει πρωτογενώς ωραία νησιώτικη Ελλάδα. Αυτό δεν είναι νοητική διαδικασία, αυτό είναι καρδιά, γονιδιακό φορτίο ποιότητας, που σημαίνει μεγάλος Έλληνας. Το δεύτερο, γιατί αυτό μπορεί να υπάρχει και σε άλλους. Αυτά όμως για να γίνουν συγκεκριμένα πράγματα και να καταλήξουν σε αποτέλεσμα σαν αυτό που περιγράψαμε, χρειάζεται να περάσουν μέσα από τη χοάνη της νοητικής λειτουργίας, που με τους κατάλληλους επιστημονικούς καταλύτες, θα δώσουν επί χάρτου και εφαρμοσμένα αργότερα, τα αποτελέσματα αυτού του επιπέδου, που είναι ανάλογων προδιαγραφών. Σημαίνει, δηλαδή, ένα μεγάλο μυαλό, ενός πραγματικού επιστήμονα. Ο συνδυασμός αυτών των δύο ιδιαιτεροτήτων, που είναι και η μοναδικότητα, υπάρχει στον εξάιρετο φίλος μας Γρηγόρη Διαμαντόπουλο και επειδή είναι και σπάνιος και πολύτιμος, τον κατατάσσει στη θαυμάσια χωρία, παρέα θα έδειχνε καλύτερα, των λίγων δεκάδων κορυφαίων Ελλήνων όλων των εποχών.

Και σε μας δίνεται η ικανοποίηση και η περηφάνια, ότι είχαμε μέσω της συνεργασίας μας, να δώσουμε στους δημότες μας λίγα από τα δώρα, που πολλοί λίγοι άνθρωποι φέρνουν σε αυτήν την πλάση και ακούγοντας αυτά που άκουσα, θα ήθελα να απαντήσω πιο συγκεκριμένα, όσο περισσότερο μπορώ, στο ερώτημα που είναι στον τίτλο. στο εξώφυλλο. Τι μένει;

Το τι μένει δεν νομίζω και το είπε ο φίλος ο κύριος Διαμαντόπουλος, δεν είναι τι μένει από τη δουλειά. Καθορίστηκε και από αυτούς που μίλησαν πριν από μένα, λίγο από μένα, από τη δουλειά του σαν επιστήμονας και υποθήκη από τους υπόλοιπους. Αυτό που μένει και αυτό θα πρέπει να προσέξουμε εμείς, είναι η παρουσία του Γρηγόρη Διαμαντόπουλου, που δικαιώνει την επιστήμη του. Δικαιώνει πάνω από όλα, συνολικότερα, γιατί μιλάμε για τον άνθρωπο, τους αγώνες του. Τους αγώνες του ίδιου του προοδευτικού κινήματος και ορίζει και κατοχυρώνει τις διαχωριστικές γραμμές, κάνοντας μία ανεκτίμητη προσφορά στη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Γιατί δεν είμαστε και δεν πρέπει να είμαστε όλοι ίσοι, για να λειτουργεί το σύστημα. Για να γινόμαστε όλοι καλύτεροι μέσα από αυτήν τη διαδικασία, με τους αγώνες του τότε και με τους αγώνες του σήμερα, όπως είχε ο Σταύρος ο Μπένος, όπως έχω και εγώ σήμερα. οδφταν έχω έτοιμο το σχέδιο, με τις χρήσεις γης που προχωρήσαμε, και το ΥΠΕΧΩΔΕ κύριε Γενικέ το έχει τέσσερα χρόνια στα συρτάρια του και δεν κάνει Προεδρικό Διάταγμα. Αυτή τη μαχόμενη διαδικασία δεν μπορώ σε καμία περίπτωση να προδώσω και νομίζω ότι είναι ο μεγαλύτερος φόρος τιμής απέναντι στον σύντροφο Διαμαντόπουλο.

Το έχουμε τόσο ανάγκη αυτό. Το έχουμε ανάγκη γιατί όλες αυτές οι αντιλήψεις, ουσιαστικά δεν κάνουν τίποτα άλλο όταν επικρατούν από το να δημιουργούν τις συνθήκες που όλοι σήμερα ζούμε, με τα αδιέξοδα που όλοι βλέπουμε. Δείχνει, ότι μια τέτοια προσπάθεια που έκανε ο Γρηγόρης ο Διαμαντόπουλος και που τότε φάνταζε και μέχρι πρόσφατα σαν τοπική, δεν είναι, και αν και άλλοι συνάδελφοί του το ακολουθήσουν και σε άλλους τομείς συμβεί το ίδιο, η ζωή των πολιτών θα είναι καλύτερη και οι άνθρωποι ευτυχέστεροι.

Έχουμε ανάγκη λοιπόν τον Γρηγόρη Διαμαντόπουλο. Να τον κάνουμε πρότυπο, μέσα από τη ζωή και το έργο του,. Γιατί παραφράζοντας, χρειάζεται όχι πολλούς, αλλά χρειάζεται Διαμαντόπουλους ο κόσμος για να γίνει καλύτερος.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Θεανώ Γεωργιάδου

Ευχαριστούμε τον Δήμαρχο Τήλου, που παρά την ανησυχία του, ήταν και ουσιαστικά και πάρα πολύ επί της ουσίας τοποθετημένος. Πιστεύω ότι όλους μας χαροποίησε και μας έκανε να αισθανθούμε ιδιαίτερα ευχαριστημένοι, όταν ακούμε Δημάρχους να έχουν τέτοιου είδους ανησυχίες και πιστεύω.

Προχωράμε στον πρώην Δήμαρχο Θήβας, τον κύριο Κουρκούτη.

Κώστας Κουρκούτης, πρώην Δήμαρχος Θήβας

Αισθάνθηκα ιδιαίτερη τιμή όταν μου πρότεινε ο Γρηγόρης να πω δύο λόγια και αυτά που θα πω, δεν χρειαζόταν να διαβάσω το βιβλίο. Τα είχα κατά κάποιο τρόπο έτοιμα. Απλώς, βλέποντας το βιβλίο, επιβεβαιώθηκαν αυτά που ήθελα να πω.

Και για να μην παρασυρθώ σε έναν μονόλογο, προτίμησα να γράψω αυτά που έχουν να κάνουν με τον Γρηγόρη.

Στα μέσα της δεκαετίας του 60, σε μία ιδιαίτερη περίοδο της πολιτικής μας ιστορίας, φοιτητής τότε, άκουσα για την παρουσία κάποιου Γρηγόρη Διαμαντόπουλου στα τεκταινόμενα στην πόλη της Θήβας

Ήταν το 1965, που με την εμπνευσμένη πρωτοβουλία του αείμνηστου Γιάννη Σταμούλη, προέδρου τότε του Δημ. Συμβουλίου του Δήμου Θηβαίων, ανατέθηκε, πρώτη φορά στην Ελλάδα, σε ομάδα επιστημόνων, η εκπόνηση ρυθμιστικού σχεδίου για την πόλη της Θήβας. Ψυχή της ομάδας ο Γρηγόρης.

Αυτό το πρωτοποριακό εγχείρημα διέκοψε βίαια η έλευση της δικτατορίας, ενώ ο Γρηγόρης εξορίζεται, για μια ακόμη φορά, ετούτη στη

Γυάρο, στη Λέρο, στις φυλακές «Αβέρωφ».

Δέκα χρόνια αργότερα, το 1975, ως Δήμαρχος της Θήβας συναντηθήκαμε.

Μια ομάδα Θηβαίων στη μεταπολίτευση, με τη συμμετοχή του Γιάννη Σταμούλη και άλλων, (που είχαν ζήσει από κοντά την περίοδο 65-67, είχαν γνωρίσει τον Γρηγόρη και το πρωτόγνωρο εγχείρημα της σύνταξης του ρυθμιστικού σχεδίου), διεκδίκησε τη Δημοτική αρχή και αφού το επέτυχε, έθεσε, ως πρώτη πρωταίρεση, την ολοκλήρωση της μελέτης, αναθέτοντάς την στο ΚΕΠΑΜΕ του Γρηγόρη.

Έτσι γνωριστήκαμε από κοντά και συνειδητοποίησα την τομή που επέφερε η παρουσία του στις μέχρι τότε επικρατούσες στη χώρα μας αντιλήψεις για την Πολεοδομία.

Στην πολεοδομία των προεδρικών διαταγμάτων-των ελαστικών προδιαγραφών- των ισχυρών συμφερόντων-των ρουσφετολογικών απαιτήσεων ο Διαμαντόπουλος αντιπαραθέτει τη «μαχόμενη πολεοδομία» για το πραγματικό συμφέρον του κατοίκου».

Προδρομικές απόψεις, που μόλις πρόσφατα, μετά δεκαετίες, μοιάζουν να έχουν ευρύτερη αποδοχή.

Η δουλειά του Γρηγόρη στο ρυθμιστικό της Θήβας κατά το 1965 δεν περιορίζεται στα όρια ενός μικρού Δήμου των 15.000 κατοίκων τότε. Είχε ευρύτερη απήχηση και σημασία. Αναδείκνυε την αναγκαιότητα για την θέσπιση επιπέδους, μιας άλλης πολιτικής οργάνωσης του αστικού και του περιφερειακού χώρου. Μιας πολιτικής που να καλύπτει τις πραγματικές ανάγκες των χρηστών (κατοίκων-οικιστών και παραγωγών).

Ο Γρ. Διαμαντόπουλος δεν είναι μόνο ένας διακεκριμένος πολεοδόμος, είναι κυρίως μια προσωπικότητα με βαθιά πολιτική συνείδηση για τον ρόλο του χώρου στην προοπτική της ανάπτυξης μιας χώρας, όπως ήταν η Ελλάδα, όταν έβγαινε από την περιπέτεια του πολέμου και του εμφύλιου κατά τη μεταπολεμική και μετεμφυλιακή περίοδο.

Καθοριστικό στοιχείο του έργου του Γρηγόρη αποτέλεσε η συνάντησή του με τον θεσμό της Τ.Α. Είναι αυτός που συνέλαβε την άρρηκτη σχέση πολεοδομίας και αυτοδιοίκησης και πάλεψε για την εδραίωση αυτής της σχέσης. Δεν είναι τυχαίο που το έργο του, επαγγελματικό και εξωεπαγγελματικό στο μεγαλύτερο

μέρος, είναι απόρροια συνεργασίας με θεσμούς της Αυτοδιοίκησης.

Είναι επακόλουθο του πιστεύω του: «*ότι πολεοδομία και αυτοδιοίκηση καταξιώνονται, όταν υπηρετούν τις πραγματικές και όχι τις κατευθυνόμενες ανάγκες του ανθρώπου-κάτοικου*». Είναι ακόμη συνέπεια της κυρίαρχης πεποίθησής του για την «*μαχόμενη πολεοδομία*» και όχι την «*πολεοδομία του συρταριού*».

Γράφει στην «εξομολόγησή του»: [*.... εφαρμόσαμε το γνωμικό: «Το όραμα τροφοδοτούσε τον ρεαλισμό και αυτός ενίσχυε το όραμα*».

Και πιο κάτω

.....Δεν είναι συνώνυμο της ουτοπίας το όραμα.....Το όραμα προσαρμόζεται και βελτιώνεται καθ' οδόν, έτσι ώστε στο τέλος να είναι, ίσως, κάπως αγνώριστο σε σχέση με αυτό που ξεκινήσαμε. Αλλά, θα είναι το σωστό όραμα, γιατί πέρασε από την φωτιά της καθημερινής πραγματικότητας.....].

Αυτή η οραματική, αλλά συγχρόνως ρεαλιστική Πολεοδομία του Γρηγόρη, όταν συναντιέται με μια μαχόμενη Αυτοδιοίκηση, προκαλεί αντιθέσεις και συγκρούσεις με τα κακώς εννοούμενα ατομικά συμφ/ντα, παράγει απτά-χειροπιαστά αποτελέσματα υπέρβασης μιας μίζερης καθημερινότητας και γεννά μια άλλη νέα ελπιδοφόρα.

Έχω την άποψη και πιστεύω να συμφωνείτε, ότι η επίμονη προσπάθειά για συνεργασία με την Αυτοδιοίκηση, έχει να κάνει με τη διαπίστωση ότι οι φορείς του κεντρικού κράτους (κεντρικής διοίκησης) δυσκολεύονται ή αποφεύγουν να ασκήσουν πολιτικές για τον αστικό χώρο, που συνεπάγονται μικροπολιτικό κόστος (σημειώνω την απέχθεια του Διαμαντόπουλου στην πολεοδομία των ρουσφετολογικών απαιτήσεων).

Ο Γρηγόρης μαχητής για την υπέρβαση των μικροπολιτικών σκοπιμοτήτων αναζήτησε συμμάχους στον χώρο της Αυτοδιοίκησης.

Προσωπικά, και δεν υπερβάλλω, του χρωστώ ευγνωμοσύνη, που συναντηθήκαμε, πριν 35 χρόνια, στα πρώτα βήματα της θητείας μου, ως Δήμαρχος και διαπαιδαγωγήθηκα με τις αρχές του. (ΚΙΝΟΥΣΑ, Ρυμοτομικό Θήβας, Γενικό Πολεοδομικό Θήβας, πεζοδρόμηση του κεντρικού δρόμου, λίμνη Υλίκη,

Πρέπει να τονίσω ότι οι βασικές του αρχές για πολεοδομία και Αυτοδιοίκηση, πηγάζουν από μια βαθειά ιδεολογική-πολιτική στάση. Στάση ενός ανιδιοτελούς αριστερού, που οι ιδέες του σημάδεψαν την πορεία της ζωής του (....*Να «χώσουμε την μύτη μας*».... όπως λέει, στα βιογραφικά του στοιχεία).

Στο σημείο αυτό αξίζει ν' αναφερθώ στα περί «σοσιαλιστικής πόλης», όπου εύστοχα τονίζει ότι *σοσιαλιστική πόλη δεν είναι αυτή που δημιουργείται από σοσιαλιστές, αλλά εκείνη που «δημιουργεί σοσιαλιστές*».

Νομίζω ότι όσοι αιρετοί της Αυτοδιοίκησης είχαμε την τύχη, να συνεργαστούμε μαζί του, βρήκαμε στο πρόσωπό του έναν πολύτιμο και ανιδιοτελή Σύμβουλο, που προσδιόρισε τα βήματά μας στην άσκηση του λειτουργήματός μας. Αισθανόμαστε δικαιωμένοι για την επιλογή μας αυτή (να συνεργαστούμε μαζί του) γιατί δεν επρόκειτο για μια πρόσκαιρη, τυπική, εξαιρετική αν θέλετε συγκυρία, ήταν μια ιδιαίτερη σχέση, καταλυτική για τη διαμόρφωση της δικής μας στάσης στις υποθέσεις του τόπου μας.

Αξίζει, επίσης, να επισημάνω τον ιδιαίτερο αν όχι μοναδικό τρόπο, με τον οποίο εξέθετε τις απόψεις του για τα πολεοδομικά ζητήματα.

Ο λόγος του γλαφυρός και άμεσος (.....*«Να σου βγάλω το μάτι για να βλέπω εγώ καλύτερα*».... λέει όταν αναφέρεται στο *«δήθεν συμφέρον του κάτοικου στο κεφάλαιο για την «αιφορική πολεοδομική ανάπτυξη*»)). Λόγος απαλλαγμένος, στυφών τεχνοκρατικών όρων (.....*«τα τράινα δουλεύουν και κάθετα προς τις γραμμές*».... λέει όταν αναφέρεται στο αγαπημένο του θέμα για τα *«τράινα και τους σταθμούς τους*)).

Λόγος αντιληπτός απ' όλους, μνημένους και μη (ενδεικτικές οι εξωεπαγγελματικές του δραστηριότητες π.χ. η συμμετοχή του στο «Ελεύθερο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο»).

Τέλος, δεν μπορώ παρά να διακρίνω, ότι ο τίτλος του βιβλίου: *«τι μένει άραγε από 45 χρόνια μαχόμενης πολεοδομίας;»* αφήνει διακριτικά να φανεί ένας τόνος απαισιοδοξίας για όσα βιώνουμε σήμερα σε πολεοδομία και αυτοδιοίκηση. Αν είναι έτσι, και δεν κάνω λάθος, συμμερίζομαι αυτή την απαισιοδοξία, αφού σήμερα είναι αμφίβολο αν η Τ.Α. αντιστοιχίζεται στις προσδοκίες των πολιτών και τις απαιτήσεις της εποχής, αν διακρίνει κανείς σ'αυτήν τον κινηματικό-οραματικό χαρακτήρα της προδικτατορικής και μεταπολιτευτικής περιόδου (τότε που έδρασε η ΚΙΝΟΥΣΑ με την καθοδήγηση του Γρηγόρη και οι αιρετοί αγωνίζονταν με ανιδιοτέλεια).

Σήμερα η Τ.Α. διολισθαίνει σ'έναν άχαρο-διαχειριστικό ρόλο, κακέκτυπο της κεντρικής διοίκησης, απόμακρο από τον κάτοικο.

Απ' την άλλη τα ζητήματα της πολεοδομίας σε κεντρικό επίπεδο βαλτώνουν.

Τα περιβαλλοντικά προβλήματα οξύνονται και στην τηλεοπτική μας δημοκρατία δεν «πουλάνε».

Δεν τα χειρίζονται Υπουργοί με άποψη και τόλμη όπως ο Στ. Μάνος ο αείμνηστος Αντ.Τρίσης. Κ' έτσι οι οραματισμοί του Γρηγόρη για βιώσιμες (αιφορικές) πόλεις, για νίκη του πεζού στον πόλεμο τρο-

χού-πεζού (ιδιαίτερα προσφιλές θέμα γι'αυτόν) τείνουν να διαψευστούν.

Το λεκανοπέδιο γιγαντώνεται και ο κάτοικος ασφυκτιά (μια Πάτρα έμπαινε στην Αθήνα κάθε χρόνο, (διαπίστωνε το ΤΕΕ την «χρυσή εποχή» του τέλους της δεκαετίας του '70 αρχών του '80 και πρότεινε τρόπους για να διακοπεί αυτή η τάση), αντ' αυτού σήμερα η ΑΘΗΝΑ κατέλαβε και τον παρθένο χώρο της Μεσογέας.

Οι «τροχόδρομοι» (όπως προσφυώς αποκαλεί τους αυτοκινητόδρομους ο Γρηγόρης), ενώ απορροφούν τεράστιους πόρους δεν περνά πολλούς καιρός για ν'αποδειχθούν ανεπαρκείς και σταδιακά ν' απαξιώνονται. (πρόσφατο παράδειγμα το μποτιλιάρισμα στην περίφημη και πανάκριβη Αττική οδό....).

Αλλά και στον επαγγελματικό του χώρο, αυτό που κυριαρχεί σήμερα είναι η λογική της ιδιώτευσης και το κυνήγι του κέρδους. Εξωεπαγγελματικές, μη κερδοσκοπικές, δραστηριότητες σπανίζουν και όταν εμφανίζονται είναι διακριτές και δεν συνδυάζονται με τις επαγγελματικές, όπως τις θέλει ο Γρηγόρης.

Υπάρχει διέξοδος; Ναι, αν υπάρξουν πολλοί Γρηγόρηδες και αν η Αυτοδιοίκηση ανακτήσει τον κινηματικό και παραγωγικό της χαρακτήρα.

Θεανώ Γεωργιάδου

Ευχαριστούμε πολύ τον κύριο Κουρκούτη και ιδιαίτερος θα επισημάνω την συγκινησιακή του φόρτιση, η οποία ευαισθητοποίησε ακόμη περισσότερο τις χορδές όλων μας και τις κεραίες μας, που είναι αυτή τη στιγμή ιδιαίτερα ευαίσθητες και πιστεύω, ότι βοήθησε θετικά στην όλη παρουσίαση.

Παρακαλώ, τον κ. Παλαιολόγο, τον πρώην Δήμαρχο Λιβαδειάς.

Χρήστος Παλαιολόγος, πρώην Δήμαρχος Λιβαδειάς

Αγαπητές φίλες και φίλοι, αγαπητέ Γρηγόρη. Θέλω κατ' αρχήν, από βάθος καρδιάς, να ευχαριστήσω και να συγχαρώ τον Πρόεδρο της Διοικούσας Επιτροπής και όλη την Διοικούσα Επιτροπή του Τεχνικού Επιμελητηρίου.

Όχι μόνο για αυτήν την έκδοση, που είναι πολύ σημαντική, αλλά και γιατί μας δίνει αυτή την ευκαιρία και αυτή τη δυνατότητα σήμερα, να βρεθούμε όλοι αυτοί οι φίλοι και άλλοι πολλοί που θα ήθελαν να είναι εδώ, ως ελάχιστη προσφορά σε αυτό το μεγάλο έργο, σε αυτή τη μεγάλη προσφορά του Γρηγόρη προς όλους μας, προς την Πολεοδομία, στην επιστήμη, στην Αυτοδιοίκηση, στις πόλεις μας, όπου δούλεψε ή δουλέψαμε μαζί.

Θέλω να πω, ότι έμαθα και διάβασα για τον Γρηγόρη πολύ πριν τον συναντήσω. Όντας 25 χρονών και μόλις έχοντας τελειώσει το Πολυτεχνείο, μετά τη μεταπολίτευση, έχοντας κάποιες ευαισθησίες για την Αυτοδιοίκηση, διαβάζω και ενημερώνομαι μέσα από τις στήλες της Αυγής

και μέσα από το έντυπο υλικό που έβγαζε τότε για αυτήν την καινούργια κίνηση, την κίνηση για μία ουσιαστική Αυτοδιοίκηση. Την Κινούσα, όπου ο Γρηγόρης Διαμαντόπουλος ήταν ένας από αυτούς που πρωτοστατούσε, με φρέσκιες ιδέες και απόψεις και αντιλήψεις, που μέχρι τότε δεν είχαν ακουστεί, τουλάχιστον στην Ελληνική πραγματικότητα για την Αυτοδιοίκηση.

Όχι μόνο πως η Πολεοδομία παραμένει στην Αυτοδιοίκηση και η Αυτοδιοίκηση με την Πολεοδομία κάνουν καλύτερες τις πόλεις, αλλά για μία σειρά ζητήματα που αφορούν στην καθημερινότητα του πολίτη, μέχρι και την ανάπτυξη. Από την προστασία του περιβάλλοντος, μέχρι και τις κοινωνικές αναφορές και όπου εκεί ο Γρηγόρης είναι μάχιμος. Διαβάζω από τα άρθρα του στην Αυγή, διαβάζω μέσα από τις παρεμβάσεις του και μου μένει από τότε ένα γράφιμο, το οποίο το είδα και πάλι στο βιβλίο, που λέει: Αρχιτέκτονες, Πολεοδόμοι, Οικονομολόγοι, Κοινωνιολόγοι, Γιατροί, Καλλιτέχνες, Νομικοί και άλλοι επιστήμονες, μαζί με αιρετά στελέχη της Αυτοδιοίκησης, άρχισαν ένα κοινό αγώνα. Τους ενώνει ο κοινός στόχος, η φροντίδα για την εξυπηρέτηση των αναγκών της καθημερινής ζωής του ανθρώπου.

Αυτών των αναγκών, που πιάνουν ένα ευρύτατο φάσμα από την εκπαίδευση, μόρφωση, την κοινωνική πρόνοια, την φροντίδα για το παιδί και τη μητέρα, την ιατρική περίθαλψη, το πράσινο και τον αθλητισμό, τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, την αναψυχή μέχρι την κατοικία, την αγορά τροφίμων και την τεχνική υποδομή της πόλης. Γιατί είναι προφανές τότε, ακόμα και σήμερα, για πάρα πολλούς στην Αυτοδιοίκηση, μόνο η τεχνική

υποδομή της πόλης, σημάδεψε φαντάζομαι για πολύ καιρό, όχι μόνο εμένα. Γιατί εμένα με σημάδεψε ούτως ή άλλως. Αλλά και άλλους ανθρώπους στην Αυτοδιοίκηση για τα επόμενα χρόνια.

Θέλω να θυμίσω, ότι σε αυτήν τη φάση ακριβώς, ο Γρηγόρης πρωτοστατεί τότε και με τον Βεγλερή και με τον Παπαθεοδώρου και με άλλους. Με τον Σωτήρη τον Κούλο. Εν όψει της αναθεώρησης του Συντάγματος του '75, με απόψεις και ιδέες για την Αυτοδιοίκηση και για ενίσχυση του ρόλου της Αυτοδιοίκησης στη νέα πραγματικότητα, που ακόμα και σήμερα φαντάζομαι ότι είναι πάρα πολύ προωθημένες. Πολύ περισσότερο εκείνη την εποχή και που ελάχιστες από αυτές έγιναν αποδεκτές. Αν είχαν γίνει αποδεκτές αυτές στο σύνολό τους ή οι περισσότερες, πιστεύω ότι θα ήταν εντελώς διαφορετική η πραγματικότητα η ελληνική, όχι μόνο για την Αυτοδιοίκηση, αλλά και για το μοντέλο συνολικά της ανάπτυξης, που ακολούθησε η Χώρα μετά τη μεταπολίτευση.

Θα θυμίσω δύο χαρακτηριστικές συγκεντρώσεις. Στη μία συγκέντρωση, η οποία έγινε στο Αλάμπρα το 1975, όπου, εκτός από τον Βεγλερή, ήταν εισηγητής ο Γρηγόρης Διαμαντόπουλος με θέμα «Προγραμματισμός, Πολεοδομία, Αυτοδιοίκηση στο νέο Σύνταγμα».

Αν δείτε μέσα από το βιβλίο τις προτάσεις, και τότε υπήρχαν προτάσεις για την αναθεώρηση του Συντάγματος, από τότε. Όχι μόνο για ένα καλύτερο άρθρο 102, αλλά να συμπεριλάβει και τα θέματα αυτά, για τα οποία μάχεται σε όλη τη ζωή του, πολιτικά, επιστημονικά, αλλά και ιδεολογικά. Για τα θέματα, πως το πιο κοντινό στο επίπεδο εξουσίας στον πολίτη, που είναι η Αυτοδιοίκηση, μπορεί να γίνει ισχυρή και να παρεμβαίνει στα ζητήματα αυτά θεσμοθετημένα, όπως ισχύει σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η δεύτερη δε συγκέντρωση, η οποία έγινε για την αναθεώρηση του άρθρου 102 και τη διατύπωση, που υπάρχει μέσα και στο σύγγραμμα, έγινε στο Δημαρχείο της Αθήνας, πάλι με συνεισηγητή τον Γρηγόρη Διαμαντόπουλο.

Επειδή ψάχνοντας για αυτήν την εκδήλωση, είδα και αυτό που φαίνεται ως φωτογραφία στο βιβλίο. Αυτό το πρώτο τεύχος που έβγαλε η Κινούσα. Το τεύχος που είχε ως τίτλο, ένα καλαίσθητο έντυπο, για ένα πρόγραμμα κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης για την Αυτοδιοίκηση. Ήταν ουσιαστικά μία πρόταση, ένα μοντέλο, που ήταν καρπός μιας συλλογικής δουλειάς της Κινούσας, πως μπορεί η Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα να προγραμματίζει, να σχεδιάζει την ανάπτυξη την τοπική.

Και κλείνω εδώ αυτή τη σύντομη παρένθεση, διότι αυτή ήταν η γνωριμία και η επαφή μου με τον Γρηγόρη Διαμαντόπουλο, μέσα από την Κινούσα και από τα άρθρα του στην Αυγή και έρχομαι στο γεγονός το μεγάλο, που γίνεται γνωστός ο Γρηγόρης σε όλους μας, όσοι ασχολούμασταν στην Αυτοδιοίκηση, αλλά και στο Πανελλήνιο και στην Ευρώπη, ο σεισμός της Καλαμάτας. Δεν θα αναφερθώ εδώ, γιατί νομίζω πιο παραστατικός τρόπος από αυτόν που βίωσε και ένα μέρος μικρό που μας παρουσίασε ο Σταύρος ο Μπένος, τα λέει όλα. Θέλω να θυμίσω, ότι μετά ακριβώς αυτή τη δουλειά, τη σημαντική, υπάρχει η έκδοση του Τεχνικού Επιμελητηρίου, με θέμα: «Μαχόμενη Πολεοδομία για την ανάπτυξη της πόλης». Είναι, επίσης, μία πρόταση από τον Γρηγόρη και τους συνεργάτες του, από τη δουλειά που έγινε στην Καλαμάτα. Για όλους εμάς που παλεύουμε, που ασχολούμαστε με τα θέματα της Αυτοδιοίκησης και τα θέματα της πόλης.

Μέχρι που το 1992, ένα χρόνο μόλις έχω αναλάβει ως Δήμαρχος στην πόλη μου, την Λιβαδειά, επιδιώκω συνάντηση και επαφή με τον Γρηγόρη, να δούμε τι μπορούμε να κάνουμε για την πόλη.

Είναι η περίοδος που ο Ε.Ο.Τ., έχει κάνει ένα βήμα αξιοποίησης του πιο νότιου μέρους της πόλης, που έχει τα νερά της Κρύας και τις Πηγές της Λήθης και τις Μνημοσύνης, που είναι μία πηγή πλούτου για την πόλη, με ιστορικές αναφορές και πολιτιστικές αναφορές. Το υπόλοιπο κομμάτι του ποταμού, που δεν είναι ένας ποταμός, είναι ένας αγωγός συλλέκτης ακαθάρτων, καταπατημένος, που εμείς ως νέοι άνθρωποι τότε στην πόλη, έχουμε γλιτώσει την τελευταία στιγμή τα σχέδια του τότε συμπατριώτη μας, Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημοσίων Έργων, του κυρίου Τσιμπλάκου, να σκεπάσει το ποτάμι και τελικώς αυτή η καταπάτηση και η μετατροπή του ως αποδέκτη ακαθάρτων και λυμάτων να επισημοποιηθεί. Φωνάζουμε, λοιπόν, τον Γρηγόρη, για το πώς αυτό το ποτάμι θα ενταχθεί συνολικά στην πόλη, πώς θα αξιοποιηθεί και πώς θα συνδεθεί η πόλη με το ποτάμι.

Θέλω να ανοίξω μία παρένθεση, ότι ακριβώς εκεί είναι που ο Γρηγόρης, όχι μόνο δέχεται αυτή τη πρόκληση, μία πρόκληση που αναδεικνύει σήμερα τη Λιβαδειά ως πόλη των νερών και η παρέμβαση του Γρηγόρη έχει βάλει τη σφραγίδα πάρα πολύ έντονα στα ζητήματα αυτά. Μας αποκαλύπτει και μας παρουσιάζει, για πρώτη φορά, στην πόλη της Λιβαδειάς, πως η πόλη τα τελευταία 100 χρόνια έκανε μία στροφή. Από εκεί που ήταν στραμμένη προς το ποτάμι, έχει γυρίσει την πλάτη προς το ποτάμι, με ιστορικά στοιχεία, οικονομικά στοιχεία και κοινωνικά στοιχεία. Είναι αυτά που αναδεικνύει η μελέτη, που ένα κομμάτι της παρουσιάζεται στο βιβλίο και που μας σημάδεψε στην επόμενη δεκαετία τουλάχιστον, που ολοκληρώσαμε τα έργα, έτσι που αναδεικνύεται όλο αυτό το διάστημα πάλι, αυτή η στροφή της πόλης, που είχε 100 χρόνια

γυρίσει ανάποδα. Αυτό όχι μόνο εμείς, εγώ και όσοι συνεργαστήκαμε με τον Γρηγόρη, όπου ξέρουμε μέσα από ποιες και πόσες επίπονες διαδικασίες και συγκρούσεις ήλθαμε εκεί με συμφέροντα, του χρωστάμε ευγνωμοσύνη. Αλλά, νομίζω ότι οι επόμενες γενιές όλες, θα χρωστάνε ευγνωμοσύνη στον Γρηγόρη, στη μελέτη και στην ομάδα. Γιατί σημάδεψε και σημαδεύει την πόλη, όπως σημάδεψε και σημαδεύει το όλο σχέδιο της Καλαμάτας. Είναι ακριβώς εκείνο το εργαλείο και τα όπλα που μία μελέτη μπαίνει στην επόμενη φάση ακριβώς για μας, μέσα και από το 1^ο και από το 2^ο πακέτο, να χρηματοδοτήσουμε και να υλοποιήσουμε και μία μελέτη, που πολλές φορές μένει στα συρτάρια, να γίνει πραγματικότητα.

Είναι αυτό που θαυμάζουμε και απολαμβάνουμε εμείς τώρα, είναι αυτό που και ο ίδιος ο Γρηγόρης όταν τον ξαναφωνάζουμε το 1997, αφού έχουν ολοκληρωθεί αυτά τα έργα και αυτή η παρέμβαση, να δούμε και να σχεδιάσουμε το νέο κομμάτι, πάλι με άξονα το ποτάμι, το νέο κομμάτι της πόλης, που ακόμα είναι χωράφια, είναι ακόμα οικόπεδα. Δεν έχει αρχίσει ακόμα να οικοδομείται.

Όπου, εκεί, υπάρχει δεύτερη συνεργασία με τον Γρηγόρη. Μία συνεργασία η οποία έβαλε τη σφραγίδα της ακόμα πιο έντονα από την πρώτη συνεργασία. Μία σφραγίδα, η οποία πρόλαβε τα γεγονότα, γιατί η πρώτη ήλθε να διορθώσει με επίπονες διαδικασίες μία κατάσταση και να αντιστρέψει μία κατάσταση, που είχε συντελεστεί τα τελευταία 100 χρόνια. Τώρα ήλθε να προβλέψει, ήρθε να σχεδιάσει και να υλοποιηθεί μια καινούργια κατάσταση στο βόρειο κομμάτι της πόλης, με άξονα πάλι το ποτάμι και το νερό. Με επιστέγασμα, να έλθει και να δεθεί αυτό το πάρκο της Ερκύνας, που φαίνεται στη μελέτη σήμερα, να δεθεί και με την άλλη παρέμβαση και μελέτη ενός επίσης μεγάλου αρχιτέκτονα και συναδέλφου σας, του Μπίρη, που έκανε το Διοικητήριο της Λιβαδειάς. Και δένεται το Διοικητήριο που είχε σχεδιαστεί στη δεκαετία του '80 και το οποίο δεν είχε κατασκευαστεί μέχρι τώρα. Τώρα ολοκληρώθηκε και μεταφέρθηκε εκεί, με το πάρκο, που ο Γρηγόρης και οι συνεργάτες του ανέπτυξαν και να δεθεί, να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί ένας άξονας, που σήμερα διαμορφώνει την καινούρια καρδιά της πόλης, το καινούριο κέντρο της πόλης, με πάρα πολύ ανθρώπινους, περιβαλλοντολογικούς, οικονομικούς, κοινωνικούς και φιλικούς στην πόλη, όρους.

Ένα θέλω να θυμίσω, ότι μέχρι τότε στην Λιβαδειά δεν υπήρχε, από τη μορφή της πόλης, από τη δομή της πόλης και από την έλλειψη κοινοχρήστων χώρων, δεν υπήρχε ούτε καν χώρος που τα σχολεία θα πηγαίνουν εκδρομή τα παιδιά τους. Σε μία μικρή επαρχιακή πόλη, που είναι κοντά στη Αθήνα, το πάρκο του Γρηγόρη, το πάρκο της Έργινας, έγινε πια ο πόλος και η έλξη, όχι μόνο των σχολείων, όχι μόνο των παιδιών, αλλά επειδή είναι και σε ένα επίπεδο κομμάτι της πόλης, θα έλεγα και ολόκληρης της περιοχής έξω από τη Λιβαδειά, μιας και επισκέπτονται πια τις υπηρεσίες του Διοικητηρίου.

Στο ίδιο διάστημα, ο τότε Νομάρχης της Βοιωτίας, όπως είπε και ο συνάδελφος ο Κώστας Κουρκούτης, ο αείμνηστος ο Γιάννης Σταμούλης, είναι που φωνάζει τον Γρηγόρη και την ομάδα του, να συντάξουν το χωροταξικό του Νομού Βοιωτίας. Μέχρι τότε, δεν είχε υπάρξει τίποτα για τα θέματα χωροταξίας, ούτε σε επίπεδο Περιφέρειας, παρά το 1^ο, 2^ο πακέτο. Ετοιμαζόμασταν για το 3^ο πακέτο των Κοινοτικών πόρων και η οποιαδήποτε επένδυση, παρέμβαση, έργο, γινόταν στον Νομό, όπως σε όλη την Ελλάδα, γινόταν με ένα τυχαίο, με ένα τρόπο ανάλογα με τα συμφέροντα που πίεζαν.

Μπαίνει, λοιπόν, σε αυτήν την πρόκληση ο Γρηγόρης και ζητάει την συνεργασία, προφανώς της Αυτοδιοίκησης, γιατί σε αυτή πίστευε. Όχι μόνο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, αλλά και των Δήμων Λιβαδειάς, Θήβας που ήταν οι δύο μεγάλοι Δήμοι και συνολικά όλων των φορέων του Νομού.

Μου έκανε εντύπωση και θέλω να το παρατηρήσω, η νεανική του ζωντάνια το 1997 – 1998 – 1999, που ολοκληρώνεται και η μία μελέτη και το χωροταξικό του Νομού, που είχε ο Γρηγόρης με την ομάδα του, βρε, τι 3:00 η ώρα το μεσημέρι, καλοκαίρι, Ιούλιο και Αύγουστο με τον Γρηγόρη να τρέχουμε, είτε στα χωριά, είτε στα βουνά, είτε στον κάμπο, για να λύσουμε ζητήματα, που έβαζε στις προτεραιότητές του για ένα άλλο μοντέλο και για έναν άλλο τρόπο σχεδιασμού και ανάπτυξης, μέσα από το χωροταξικό του Νομού.

Κλείνοντας, θέλω να πω, για τη μεγάλη προσφορά του Γρηγόρη και στην πόλη μου, στην πόλη μας ως Λιβαδίτες της Λιβαδειάς, αλλά και στον Νομό, αλλά και στη Θήβα. Να ανοίξω μία παρένθεση, δεν είναι τυχαίο ότι ένας Γρηγόρης με τις ικανότητες, την εμπειρία, τις ευαισθησίες, ιδεολογικές και πολιτικές, έγινε αποδεκτός να σχεδιάσει σε άλλους χρόνους δύο αντίπαλες πόλεις, η Λιβαδειά και η Θήβα και είμαστε εδώ.

Είχαν αναπτύξει μία αντιπαλότητα, κακώς, με την έννοια την τοπικιστική και υπάρχει σε ένα βαθμό ακόμη. Ο Γρηγόρης, λοιπόν, μπόρεσε να γίνει αποδεκτός και από τη Λιβαδειά και από τη Θήβα και να σχεδιάσει για το καλό της ανάπτυξης και τη μία πόλη και την άλλη πόλη.

Γρηγόρη, σου είμαστε ευγνώμονες.

Σε ευχαριστούμε, να είσαι γερός και να απολαμβάνεις και άλλες χαρές τέτοιες.

Θεανώ Γεωργιάδου, Αρχιτέκτων Μηχανικός-Πολιοδόμος

Ετοιμάζεται να φύγει ο Γρηγόρης Διαμαντόπουλος.
Ας τον χαιρετίσουμε.

Μετά από όλα όσα ακούστηκαν από τους τέσσερις Δημάρχους και τον Πρόεδρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου, θαρρώ ότι αισθάνομαι κάποιο δέος αυτή τη στιγμή.

Θα πρέπει να πω λίγα πράγματα για τον Γρηγόρη Διαμαντόπουλο. Θα αφορούν τον ίδιο βεβαίως, αλλά θέλω να κάνω μία πολύ μικρή εισαγωγή, με μία αναφορά για την άλλη πλευρά της όχθης. Τι εννοώ;

Εννοώ ότι όλες αυτές οι προσπάθειες που έχουν γίνει από τους μελετητές σαν τον Γρηγόρη Διαμαντόπουλο, επικεφαλής μίας ομάδας ουσιαστικής προσφοράς, όπως υπήρξε, είχαν να κάνουν και με μία αντίστοιχη επιπέδου ομάδα μελετητών, που υπηρετούσαν στο Δημόσιο. Το λέω δι-

νοντας το στίγμα μου με αυτόν τον τρόπο και έχω αντίστοιχη φόρτιση, όπως και οι άλλοι συνάδελφοι.

Σας βεβαιώ ότι δεν ήταν καθόλου εύκολο, ούτε για εμάς που ήμασταν μέσα στο Δημόσιο να είμαστε συνεπείς στις επιλογές και στις προσπάθειες που έπρεπε να γίνονται. Θα πω μόνο ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, στο οποίο συμμετείχε ο Γρηγόρης ο Διαμαντόπουλος, γι' αυτό και το επέλεξα.

Είχα την τύχη να είμαι στην ομάδα του Τρίτη για τη σύνταξη των προδιαγραφών. Οι συνάδελφοι από το ΥΠΕΧΩΔΕ το θυμούνται και είχα και την τύχη να είμαι από αυτούς που είχαμε πολύ στενή συνεργασία. Κάποια στιγμή αποφασίσαμε, ότι για να μπορέσουν να γίνουν και αποδεκτά και εφαρμόσιμα όλα αυτά που προσπαθήσαμε, θα κάναμε ένα πείραμα και θα το αρχίζαμε από τη Θεσσαλονίκη.

Πήγαμε, λοιπόν, και καταγράψαμε την εκκλησιαστική και μοναστηριακή περιουσία και χαρακτηρίσαμε χώρους σχολείων σε όλες αυτές τις ιδιοκτησίες. Ήταν 85 σχολεία, τότε πριν από αυτό το γεγονός, η Θεσσαλονίκη είχε τον μικρότερο αριθμό σχολείων από όλη την Ελλάδα.

Χαρακτήρισαμε 85 οικοδομικά τετράγωνα να γίνουν σχολεία. Από αυτά έχουν γίνει τα 82 και αυτά τα σχολεία έχει η Θεσσαλονίκη τώρα. Σας πληροφορώ ότι εγώ με μηνύσεις μοναστηριών και εκκλησίας, πήγα 136 φορές στο δικαστήριο κατηγορούμενη.

Το Ποντίκι αρθρογραφήσε επί δύο μήνες, σαν αν ήμουν ένας απατεώνας του κοινού ποινικού δικαίου. Μόλις το έμαθε ο Τρίτης, ήρθε στη Θεσσαλονίκη και μετά από πολλές και πολύπλοκες διαδικασίες, φυσικά απαλλάχθηκα. Ο μόνος ο οποίος είχε αρθρογραφήσει τότε ήταν ο Γρηγόρης ο Διαμαντόπουλος, ο οποίος βέβαια είχε πάρει τη σωστή θέση, και πιστεύω ότι έπαιξε ρόλο στην λύση αυτού του προβλήματος.

Έτσι έγιναν τα Διατάγματα για τους χώρους των σχολείων στη Θεσσαλονίκη, μία από τις πιο ουσιαστικές προσφορές του σχεδιασμού στην πόλη.

Ας συνεχίσουμε τώρα με επιστημόνους από το έργο του Γρηγόρη Διαμαντόπουλου. Διάλεξα μερικά χαρακτηριστικά σημεία, γιατί πιστεύω ότι όλοι όσοι είμαστε εδώ, ξέρουμε το έργο του και δεν έχει νόημα να αναφερόμαστε σε λεπτομέρειες.

Διαλέγω ένα κείμενο του Συλλόγου Μελετητών εκείνης της εποχής, γύρω στο '85, που λέει για τον Γρηγόρη Διαμαντόπουλο.

«Από νέος ταυτίζει την ζωή του με το κοινωνικό γίνεσθαι, στοιχείο που σφραγίζει την αρχιτεκτονική και πολιοδομική του παρέμβαση, ερμηνεύοντας στον χώρο αξίες, χέρι - χέρι με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, για την ζωή του κατοίκου, την αειφορική ανάπτυξη, στοιχεία που χαρακτηρίζουν το έργο του με τον δόκιμο όρο της μαχόμενης πολιοδομίας.»

Όλοι ξέρουμε ότι είναι από τους ιδρυτές και από τους βασικούς υποστηρικτές του ΚΕΠΑΜΕ. Θα πω, επιγραμματικά, ότι εκπονήθηκαν μετά το '65 από την ομάδα του Γρηγόρη Διαμαντόπουλου, 38 χωροταξικές και ρυθμιστικές μελέτες, 42 πολιοδομικές μελέτες, 27 αρχιτεκτονικές και κτιριολογικές και 45 ειδικές μελέτες, μαζί με πολλές άλλες που του είχαν ανατεθεί στα πλαίσια διαγωνισμών ή απευθείας ή άλλων διαδικασιών ανάθεσης με ή χωρίς αμοιβή.

Επίσης, έχει κάνει πολλές δημοσιεύσεις, εκδόσεις, προφορικές συνεντεύξεις, διαλέξεις, μαθήματα, σεμινάρια, ραδιοφωνικές εκπομπές, συνέδρια, ημερίδες, δημόσιες συζητήσεις, στρογγυλά τραπέζια, εκθέσεις, σεμινάρια, επιστημονικές επιτροπές.

Ακούγονται κουραστικά όλα αυτά, αλλά το καθένα έχει πίσω του μία πλειάδα εργασιών και παρουσιάσεων, σε ένα πραγματικά ιλιγγιώδη αριθμό. Ήταν ανέφικτο να μπορέσω να τα διαβάσω όλα σήμερα.

Είχε πολλές διακρίσεις, βραβεύσεις, εκπροσωπήσεις φορέων και συμμετοχή σε διάφορες Επιτροπές. Εδώ πιστεύω ότι πρέπει να αναφερθώ πάρα πολύ σύντομα, επιγραμματικά, και στην πολιτική και κοινωνική δράση του, η οποία ήταν αδιαπραγμάτευτη, ως προς τις αρχές της, με ό,τι αυτό συνεπάγονταν εκείνη την εποχή, εκείνους τους δύσκολους καιρούς, όλοι ξέρουμε πολύ καλά τι σήμαινε αυτό, για τον ίδιο και προφανώς για τους δικούς του ανθρώπους.

Θα αναφερθώ, πολύ σύντομα στη συνέχεια, στις αρχές, με τις οποίες πιστεύω ότι λειτούργησε, στις βασικές αρχές.

Θεωρούσε ότι ήταν καθήκον και ευθύνη του μελετητή, η άσκηση κριτικής για ό,τι γινόταν στον κοινωνικό και πολεοδομικό χώρο γύρω του.

Θεωρούσε ότι όλοι είμαστε ένα κομμάτι μιας συλλογικής συνείδησης, η οποία για να αναπτυχθεί χρειάζεται έντονο το συμμετοχικό στοιχείο. Η ηθική αυτή των αρχών και των κινήτρων, δεν ήταν η ευθύνη του απόλυτου σκοπού.

Από αυτές τις διεργασίες, κρατούσε τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και στόχευε στις εφικτές προσδοκίες και όχι σε ένα σύνολο το οποίο θα οδηγούσε σε αδιέξοδα.

Βασική του αρχή και πιστεύω και των περισσοτέρων από τους πολεοδόμους, οι οποίοι έχουμε και μία κοινή ως το πω παιδεία πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας, είναι ότι συνυπάρχουμε όλοι στην βάση κοινών επιλογών και όχι καταναγκασμών. Γι αυτό και ήταν πάρα πολύ σημαντική η διαδικασία η συμμετοχική που πάντα ακολουθούσε. Δεν είναι τυχαίο που όλοι οι Δήμαρχοι μίλησαν για παρουσιάσεις, για συναινετικές διαδικασίες, ώστε να μπορέσει να φτάσει στα επίπεδα των επιλογών που στόχευε.

Εδώ, όμως, οφείλω να κάνω και μία παρένθεση και λυπάμαι αν κακοκαρδίσω τους Δημάρχους. Θα είμαι πολύ σύντομη. Θεωρώ, όμως, ότι δεν είναι σωστό να μην ακουστεί σήμερα αυτή η διαπίστωση. Βεβαίως επισημαίνεται ότι ως σωστό ορίζεται το αποτέλεσμα κοινωνικών συμβάσεων αποδεκτών ή επιβεβλημένων.

Οφείλουμε να πούμε ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση, με εξαίρεση κάποια φωτεινά παραδείγματα, σαν τους κυρίως που αυτή τη στιγμή είναι στο τραπέζι μαζί μας, στο σύνολό της δυστυχώς, έχει να επιδείξει πολύ αντίθετη με αυτούς λογική και συμπεριφορά.

Αποφασίζουν πάντα, οι περισσότεροι από αυτούς, με προοπτική τις εκλογές τις επόμενες και χωρίς να έχουν καθόλου στο μυαλό τους, κανενός είδους σχεδιασμό, εικοσαετή η δεκαετή ή οτιδήποτε άλλο.

Οι οραματικοί στόχοι. που θα έπρεπε να τους χαρακτηρίζουν ως εξ ορισμού υγιείς κοινωνικό φαινόμενο, δεν τους αφορούν, δεν τους ενδιαφέρουν. Ατυχώς. επαναλαμβάνουν την παθολογία που εμφανίζεται σε όλα τα επίπεδα της πολιτικής ζωής.

Και αυτή η παθολογία, χαρακτηρίζεται από τη χυδαιότητα των προσωπικών συναλλαγών και την έλλειψη κοινωνικής συνείδησης που διακατέχει οριζοντίως. αλλά και καθέτως, όλο το πολιτικό μας σύστημα και μοιραία αγγίζει και την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Κάτι που φάνηκε στις τοποθετήσεις και των τεσάρων Δημάρχων, οι οποίοι επαναλαμβάνω είναι από τις φωτεινές εξαιρέσεις, γι' αυτό και το επισήμανα. Κανείς τους δεν μίλησε για έλλειψη πόρων. Είναι κάτι, που το έλεγε και ο Γρηγόρης Διαμαντόπουλος, συχνά, και το έχει γραμμένο σε δυο τρία σημεία στο βιβλίο του. Ότι το οικονομικό έλλειμμα είναι αντανάκλαση του πολιτικού ελλείμματος και ας μην το δαιμονοποιούμε. Υπάρχουν και οικονομικά ελλείμματα. Αλλά σημασία έχει πως θα ιεραρχήσει κανείς τις προτεραιότητες και τους στόχους, ώστε να αξιοποιήσει και τη δυναμική, που κάθε φορά αναπτύσσεται μέσα από τα διάφορα γεγονότα. Κάτι που με επιτυχία είχε γίνει και με τους σεισμούς, όπου ξεκίνησαν με μηδενικά έσοδα και έφθασαν στο θαύμα που έγινε στην Καλαμάτα. Ήταν κοσμογονία, που έχει καταγραφεί ιστορικά και δεν θα το ξεχάσει κανείς μας ποτέ.

Αποδείχτηκε πόση σημασία έχει να οικοδομείται ένα πλαίσιο αξιοπιστίας, μέσα από το οποίο μπορούν όλες οι επιστημονικές και πολιτικές προτάσεις, στο πλαίσιο της διαχείρισης του όποιου οικονομικού δυναμικού υπάρχει, να φέρουν σωστά αποτελέσματα.

Σχετικά με το περιβάλλον ο Γρηγόρης Διαμαντόπουλος έλεγε ότι καλούμαστε να διαχειριστούμε την ιερότητα της φύσης, που δεν είναι αναλώσιμη, ούτε οριοθετείται με σύνορα.

Συχνά στις τοποθετήσεις μας, και εγώ το έχω πει ατυχώς κάποιες φορές, λέμε ότι έχουμε τη μόλυνση του περιβάλλοντος, που οφείλεται στη βιομηχανία, ή οφείλεται στα αυτοκίνητα... Δεν είναι έτσι όμως. Είναι σαν να λέμε ότι για την Ιερά Εξέταση έφταιγε ο Χριστιανισμός.

Δεν φταίει το ότι ανακαλύφθηκε το αυτοκίνητο, ούτε το ότι έχουμε βιομηχανίες. Φταίει η λάθος διαχείριση που γίνεται και είναι δική μας ευθύνη να μπορέσουμε να αλλάξουμε τις λάθος επιλογές .με σωστές στοχεύσεις, μετά από ανάλογη τεκμηρίωση.

Τελειώνοντας, θα αναφερθώ σε ένα κείμενο που έχει γράψει ο Γρηγόρης ο Διαμαντόπουλος μέσα στο βιβλίο του. Λέει, ότι «θέλει να αποφεύγει τις διδασκαλίες και τα θεωρητικά και τα εκ των υστέρων συμπεράσματα.»

Γρηγόρη δεν είσαι εδώ να με ακούσεις, αλλά θεωρώ ότι δεν είναι δυνατόν να μην μιλήσουμε για εκ των υστέρων συμπεράσματα, όταν πρόκειται για ένα τόσο μεγάλο έργο και μάλιστα δεν θα το πω με δικά μου λόγια. Δανείζομαι ένα εξαιρετικό κείμενο του συναδέλφου του Νίκου του Πάντζαλη, Πρόεδρε, ο οποίος ατυχώς μας άφησε πρόσφατα. Είναι καταπληκτικό κείμενο, κατά τη δική μου την εκτίμηση και πιστεύω ότι μέσα από αυτό δικαιώνεται και η πορεία του Γρηγόρη του Διαμαντόπουλου και όλων όσων είχαν μία ανάλογη πορεία, γιατί η «πορεία εκ των υστέρων» δικαιώνεται.

Δεν πήγαν χαμένα τα 45 χρόνια, όπως απαισιόδοξα λες στον τίτλο του βιβλίου σου Γρηγόρη. Όλα καταγράφηκαν και αξιολογήθηκαν θετικά, ως πορεία και ως σημαντική κοινωνική προσφορά.

Λέει στο κείμενο ο Νίκος ο Πάντζαλης:

«Εκ των υστέρων...»

Η διαύγεια του τετελεσμένου...

Η ομίχλη του γίνεσθαι...

Ανάμεσα στους δύο ορίζοντες βρίσκεται η χώρας μας, κυλά η ζωή μας

Έχει το τετελεσμένο, ομίχλες και σκιές στη διαύγειά του μέσα.

Έχει το γίνεσθαι, κοίλα τοπία που σαν Ναοί φωτοβολούν στην ομίχλη του μέσα.

Μα ποιο είναι το τετελεσμένο; Ποιο είναι το γίνεσθαι;

Ποια είναι η χώρα μας; Και η ζωή μας;

Το ταξίδι κινά από τον Τροία.

Κύκλους αμέτρητους - χρόνους δέκα- διανύσαμε γύρω από το ιερόν πτολιέθρον πριν την ανώφελη πτώση.*

Ανώφελι; Όχι. Χωρίς αυτή, το ταξίδι για την Ιθάκη δεν θα υπήρχε.

Βγήκαμε πλούσιοι από τους κύκλους της αυταπάτης.

Εισήλθαμε στην σπείρα της ζωής που αξίζει.

Εισήλθαμε από την πύλη του ονείρου. Του ονείρου που σηματοδοτεί και διαχωρίζει το τετελεσμένο από του ταξιδιού το γίνεσθαι.

Μα και το ταξίδι γεμάτο είναι με παραισθήσεις, αιχμαλωσίες, μάχες, απάτες, αυταπάτες. Και ο σκοπός του καμιά δεν έχει σχέση με αργαλειούς και πιστές Πηνελόπες.

Το ταξιδιού το γίνεσθαι βιώνεται μόνο. Για να καταγραφεί, πρέπει να γίνει τετελεσμένο.

Μέχρι τότε αρμενίζουμε στο τρικυμισμένο πέλαγο των σχέσεων των ανθρώπων. Με εφόδια το πάθος, τη φαντασία, το όνειρο την επιθυμία. Χωρίς ποτέ να γνωρίζουμε που ακριβώς βρισκόμαστε.

Ετούτο το ταξίδι είναι η πραγματική μας ζωή. Η ζωή μας γίνεται γνωστή εκ των υστέρων...»

Και αυτό αξίζει.

(*το Ιερόν Πτολιέθρον αναφέρεται στην Τροία, από την Ιλιάδα του Ομήρου)

Καράς

Εκείνο που μένει, είναι εκείνο που υπήρχε. Στην αντιπαράθεση με τη μη ανάγκη να μεταφραστεί στη Δημοτική, επαναλαμβάνω, το έχεις ακούσει πολλές φορές. Η πόλη, ο πολίτης, ο πολιτισμός, η πολιτική, το πολίτευμα, οι συναδέλφοι τεχνοκράτες στη συντομογραφία τη σημερινή, γράφοντας την εξίσωση Ππ και τα λοιπά, ξεχάσαμε ότι το πολίτης έγινε πελάτης και αυτό είναι ευθύνη όλων μας.

Θεανώ Γεωργιάδου

Ο κύριος Αραβαντινός.

Αθανάσιος Αραβαντινός

Ξέρω ότι είμαστε όλοι κουρασμένοι, αλλά αξίζει τον κόπο να πούμε ακόμα μία κουβέντα. Καλυφθήκαμε σε πολλά από τους προλαλήσαντες.

Θα ήθελα να τονίσω μόνο, το ερευνητικό μεράκι που είχε το Γρηγόρης και το οποίο παρουσιάστηκε, ξέρετε πότε; Στο 5^ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο πριν από τη Χούντα στο Ζάππειο.

Ήταν ένα από τα ελαχιστότατα γραφεία, ίσως το άλλο ήταν του Δοξιάδη. Το γραφείο του Διαμαντόπουλου εμφάνισε προτάσεις και προδιαγραφές. Μην ξεχνάμε ότι ο Γρηγόρης είχε σπουδάσει στα καλύτερα Πολυτεχνεία της Ανατολικής Γερμανίας και είχε δουλέψει και είχε πάρει αυτή τη στόφα του συστηματικού ανθρώπου, την οποία πέρασε και στην Ελλάδα, σε μία εποχή που δεν την είχαμε, στη συνέχεια, μετά τη χούντα.

Θυμάμαι, πήγαμε μαζί σε ένα συνέδριο στο Πλέβεν της Βουλγαρίας. Τα πράσινο και οι ελεύθεροι χώροι στην πόλη. Μία από τις καλύτερες εισηγήσεις που έγιναν από την Ελληνική πλευρά, την ως συνήθως ανοργάνωτη, από τη μεριά της πολιτείας ανοργάνωτη κλπ. Και μετά, όταν αρχίσαμε τις προσπάθειες για να δημιουργήσουμε τον Σύλλογο των Ελλήνων Πολεοδόμων και Χωροτακτών, ιδρυτικό μέλος σημαντικότερο με πολύ μεγάλη προσφορά. Δεν προχωρώ στα άλλα, ούτε λέω για την Καλαμάτα, μας κάλυψε ο Σταύρος Μπένος. Ήμουν και εγώ από αυτούς που έφαγε ξύλο, ένα χρόνο πριν από τους σεισμούς, το '85 και ήταν επίτευγμα του Γρηγόρη και βεβαίως του Δημάρχου, ότι έβαλε πακέτο. Μείωση συντελεστών δόμησης στην εντός σχεδίου πόλη και επεκτάσεις και σε αραιοδομημένες περιοχές, με τεράστιες εισφορές σε γη. Ξέρετε τι σημαίνει αυτό; Να καταφέρει πακέτο να περάσει και τη μείωση των συντελεστών δόμησης και τις επεκτάσεις με εισφορές στη γη; γι' αυτό και είχαμε πολύ κόσμο με τις μαύρες σημαίες και φάγαμε και το ξύλο.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Θεανώ Γεωργιάδου

Σας ευχαριστούμε πολύ όλους και περιμένουμε στο επόμενο βιβλίο την παρουσία σας.

ΤΕΛΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

Επιμέλεια παρουσίασης: Γιώτα Καζάζη

Σχετικές δημοσιεύσεις σε εφημερίδες

ΑΥΓΗ

<http://www.avgi.gr/NavigateActiongo.action?articleID=428487>

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_ell_2_14/01/2009_299200

ΕΘΝΟΣ

<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=12194&subid=2&tag=8483&pubid=2194822>

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

<http://new.enet.gr/?i=news.el.article&id=6963>

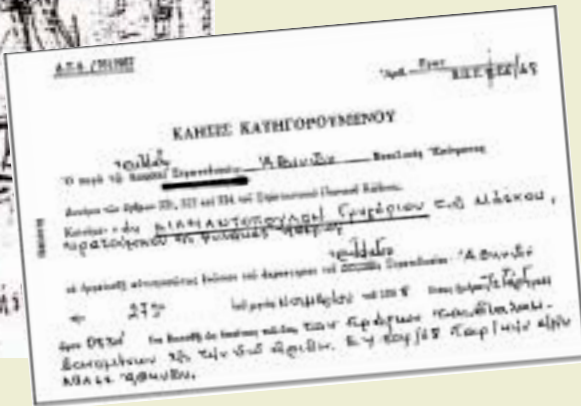

γραμματέας της ΕΠΟΝ του ΕΜΠ.

Το 1946 προσπάθησε να συνεχίσει τις σπουδές (γ' έτος), αλλά οι διώξεις και η εξορία στην Ικαρία («Καταφύγι» Αγίου Κήρυκου), δεν του το επέτρεψαν. Το '57, μετά από αλληπάλληλες συλλήψεις (Χριστούγεννα '47, μπλόκο από την Ασφάλεια στην κατοικία του το Μάρτιο του '48, σύλληψη στα Εξάρχεια μαζί με τους Παπουτσάκη και Φιλίνη το Νοέμβριο του '52, σύλληψη στον Πειραιά), έφυγε στο εξωτερικό, όπου συνέχισε και ολοκλήρωσε τις σπουδές Αρχιτεκτονικής

«Bauakademie» στο Βερολίνο (1961-1964) ασχολείται με έρευνα, θεωρία και πράξη, στο «Institut fuer Staedtebau, Prof. Schmidt Basel». Στα τέλη του '64 επαναπατρίζεται για λόγους «ανωτέρας βίας» (θάνατος του πατέρα του).

Στην Αθήνα δημιουργεί το «Κέντρο Πολεοδομικών και Αρχιτεκτονικών Μελετών» (ΚΕΠΑΜ) και ως ελεύθερος επαγγελματίας ασχολείται, κυρίως, με ειδικές αρχιτεκτονικές - πολεοδομικές - χωροταξικές - περιβαλλοντικές και αναπτυξιακές. Θεωρώντας ότι σε επαγγελματική βάση οι μελέτες αυτές είναι μόνο η μία πλευρά της προσπάθειας για την αειφορική ανάπτυξη της πόλης, δίνει εξαρχής την ίδια σημασία και στην εξεπαγγελματική επιστημονική δραστηριότητα. Συμμετέχει ενεργά (από το 1965), στη δράση της ΕΜΟΚΑ («Εταιρεία Μελετών Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης»), η οποία οργανώνει σειρά διαλέξεων και δημόσιων συζητήσεων για την Αυτοδιοίκηση,

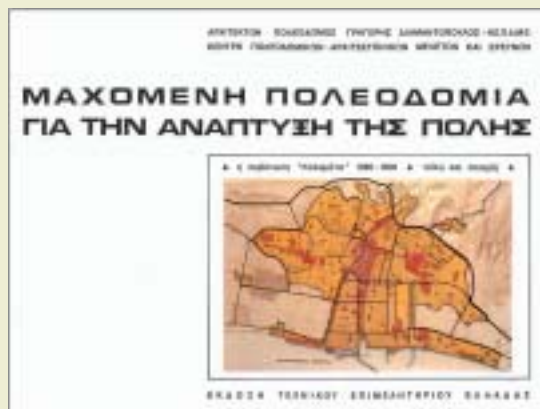
Η έκφραση «μαχόμενη πολεοδομία» προσδιορίζει την όλη παρουσία και δράση του Γρηγόρη Διαμαντόπουλου στον επαγγελματικό και εξεπαγγελματικό χώρο (σ.σ.: αυτά τα δύο ποτέ δεν ξεχώρισαν στην περίπτωση του). Την εφηύρε, την πολιτογράφησε, την υπηρέτησε στις δεκαετίες που πέρασαν, από τότε που τον έφεραν στον κόσμο ο Μόσχος (πολιτικός μηχανικός) και η Ελένη. Ακολούθησε το δρόμο του αρχιτέκτονα θείου του, αλλά πήγε πολύ μακρύτερα.

Με καταγωγή από τις Σπέτσες, γεννημένος στην Αθήνα (1923), μπήκε στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ (1941), αλλά η φοιτητική περίοδος έμελλε να είναι εξαιρετικά ταραγμένη. Από τις πρώτες ημέρες των σπουδών, συμμετείχε ενεργά στην Εθνική Αντίσταση (ΕΑΜ ΝΕΩΝ - ΟΚΝΕ - ΕΠΟΝ), με συνέπεια αλληπάλληλες διώξεις από τους Γερμανούς κατακτητές και τους Έλληνες συνεργάτες τους. Τον Απρίλιο του '43 συνελήφθη α-

πό την «Ειδική Ασφάλεια» με επτά συμμαθητές του και εκ νέου το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου από τη «Γενική Ασφάλεια», εγκλείστηκε στις φυλακές «Χατζηκώστα» («Θάλαμος Β» θανατοποιοντών) για να υποστεί στη συνέχεια δίωξη από την Γκεστάπο (Μέρλιν). Αναγκάστηκε να διακόψει τις σπουδές (β' έτος), για να συνεχίσει οργανωμένα τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα. Το καλοκαίρι του '44 τον βρήκε στην Ελεύθερη Ελλάδα, ενώ το Σεπτέμβριο επέστρεψε στην Αθήνα, όπου εκλέχθηκε

Γρηγόρης Διαμαντόπουλος: Ένα πρόβατο έξω από το μαντρί...

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ: ΓΙΩΡΓΟΣ Π. ΚΑΡΑΛΗΣ

τα προβλήματα της πόλης κ.ά., με αποκορύφωμα, ίσως, τη συμμετοχή στην ομάδα πολεοδομικών - αρχιτεκτόνων - οικονομολόγων στο Ε' Αρχιτεκτονικό Συνέδριο (1966) όπου παρουσίασαν την «Ανάπλαση της Αθήνας», μετά από εντατική ερευνητική δουλειά για πάνω από ένα χρόνο.

και Πολεοδομίας στο Πολυτεχνείο της Βαϊμάρης - DDR: «Dipl. Ing.» «Hochschule fuer Architektur und Bauwesen» - πρώην Bauhaus. Ως επιστημονικός συνεργάτης στην

Στις 21 Απριλίου 1967 η χούντα τον συλλαμβάνει και τον στέλνει εξορία στη Γυάρο και κατόπιν στο Παρθένι της Λέρου (έως το 1971), αφού προηγουμένως (1969) δικάζεται και στο στρατοδι-

κείο. Στο διάστημα 1971-1974 αν και το ΚΕΠΑΜ εξακολουθεί να υφίσταται, οι δημόσιοι φορείς αποφεύγουν να του αναθέτουν μελέτες. Τα μέλη του συνεργάζονται για να επιβιώσουν με άλλες μελετητικές ομάδες. Ο Γρηγόρης Διαμαντόπουλος, επιστρέφοντας στην Αθήνα, συνεργάζεται με τη μελετητική ομάδα «Θ. Παπαγιάννη και Συνεργάτες».

Από το 1974 έως το 2006 επαναδραστηριοποιείται το ΚΕΠΑΜ (μετέπειτα ΚΕΠΑΜΕ), με έμφαση στις μελέτες για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, που συνδυάζονται με πολεοδομική, κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική έρευνα έτσι, ώστε να υπάρχει δυνατότητα να υλοποιηθούν, ύστερα βέβαια από πολύπλευρο αγώνα. Είναι χαρακτηριστικό ότι για τις περισσότερες μελέτες συντάσσεται πριν, ως απαραίτητη προϋπόθεση, σε συνεργασία με το φορέα ανάθεσης, πρόγραμμα κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, πάνω στο οποίο βασίζεται στη συνέχεια η μελέτη.

Παράλληλα με την επαγγελματική δραστηριότητά του, ο Γ.Δ. συνέχισε τη συνδικαλιστική, πολιτική, κοινωνική δράση του: επιστημονικές δημοσιεύσεις σε ελληνικά και ξένα περιοδικά, άρθρα και συνεντεύξεις σε εφημερίδες και στην TV, ενεργός συμμετοχή σε συνέδρια, σεμινάρια, συμπόσια, σε επιτροπές του Τεχνικού Επιμελητηρίου, του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων, παράδοση μαθημάτων στο Λαϊκό Πανεπιστήμιο του Υπουργείου Πολιτισμού, κλπ.

Χερσώνος 3

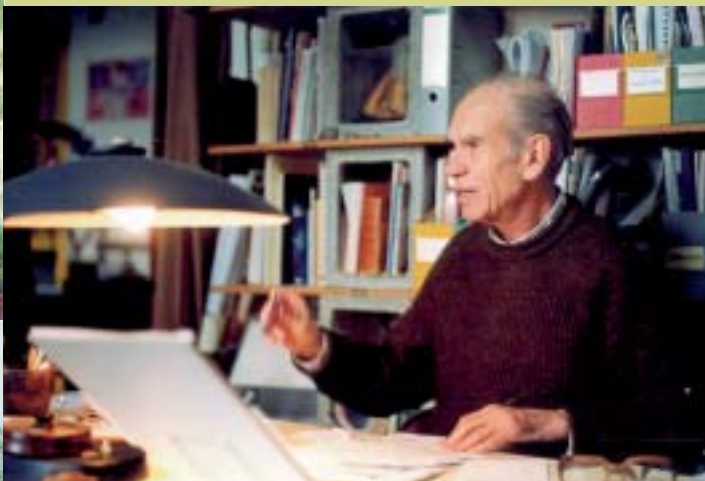
Με τα χέρια του –όπως και των συνεργατών του– ανακατασκευάστηκε το κτίριο της οδού Χερσώνος, όπου από το 1964 εγκαταστάθηκε και λειτουργήσε το Κέντρο Πολεοδομικών - Αρχιτεκτονικών Μελετών (ΚΕΠΑΜ). Από αυτό το κτίριο βγήκαν:

- 78 χωροταξικές - ρυθμιστικές

Νομαρχίες Απλωοακαρνανίας και Μεσσηνίας.

- 82 Ειδικές Αρχιτεκτονικές μελέτες, οι 32 για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και 3 για συνεταιρισμούς ή άλλους φορείς.

Σε κάθε περίπτωση πρωταρχική σημασία δίνεται στο συνδυασμό με κοινωνική - οικονομική - περιβαλλοντική έρευνα. Ιδιαίτερα πρέπει να ε-

μελέτες, οι 10 για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι 13 για Υπουργεία, οι 2 για Νομαρχίες, οι υπόλοιπες για συνεταιρισμούς ή άλλους κοινωνικούς φορείς.

- 87 πολεοδομικές μελέτες, οι 19 για δήμους, οι 8 για υπουργεία, οι 4 για νομαρχίες ή άλλους κοινωνικούς φορείς.

- 45 αρχιτεκτονικές - κτιριολογικές μελέτες, εκ των οποίων 12 για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, 1 για το Υπουργείο Δικαιοσύνης, 2 για τις

πισημανθούν τα ρυθμιστικά - χωροταξικά σχέδια: Θήβας (1966 - 72 και 1984), Ανατολικής Αθήνας (1965 και 1979 - 81, 1984 και 1993), Καλαμάτας (1980 - 1991), Μεσσηνίας (1980 - 1991), Περάματος (1980 - 1981), Πειραιά (1994 - 1998), Βασιλικού - Ερέτριας - Αμάρυνθου (1984 - 1988), Τρικάλων (1984 και 1993), Νομού Βοιωτίας (1997 - 1998), Χίου (1988 - 1993), Πάρου και Αντιπάρου (1992 - 1999).

Από τις εκδόσεις του ΤΕΕ κυκλοφορεί ένα λεύκωμα αφιερωμένο στο έργο και την προσωπικότητα του Γρηγόρη Διαμαντόπουλου. Πρόκειται για

για μια έκδοση στην οποία συνέβαλε αποφασιστικά ο ίδιος, καθώς με υπομονή και επιμονή (στοιχείο που τον διακρίνει, άλλωστε) επέλεξε το υλικό από έναν τεράστιο όγκο που σχηματίστηκε στα 45 δημιουργικά χρόνια του.

Το λεύκωμα αυτό θα παρουσιαστεί σε ειδική εκδήλωση στις 13 Ιανουαρίου στις 13.30 στη «Στοά του Βιβλίου».

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΟΣ

